

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 100 - 8 MART 1977

5 TL.

YAŞASIN BİLİMSEL SOSYALİZM VE PARTİMİZ

BEHİCE BORAN :

**BELGELERİ AÇIKLIYORUZ:
V. KOÇ - N. DURAL
BİRLİKTE VERGİ KAÇIRDI!**

Geçen hafta YURUYUŞ, MC Hükümeti'nin TRT yöneticilerinden Hami Tezkan'ın vergi kaçırıldığını belgelerle açıkladı. Bazı gazeteler YURUYUŞ'ü belirterek, bazılarını belirtmeyerek, DISK üst yönetiminin organ da "bir dergi" diyerek açıklamayı yayınladılar. Bazıları da yayınlamadı. Kaynak göstermemenin dışında her hangi bir gazetenin YURUYUŞ'un açıklamasını alıp almasına karşılık. Her gazetenin bir yayın politikası var. Bu politikayı, gazete yönetenlerle okuyucular arasındaki karşılıklı ilişki belirler.

Ancak, YURUYUŞ'un açıklaması üzerine, Mustafa Ekmekçi ve Uğur Mumcu'dan başkası, bu açıklamayı değerli görmedi. Halbuki bu açıklamanın "değerli" olduğundan kuşku olmamalı. Şimdiye kadar bunun anlaşılmasını olduğu ortaya çıkıyor. Bu yüzden açıklamanın neden "değerli" olduğunun açıklanması gerekiyor.

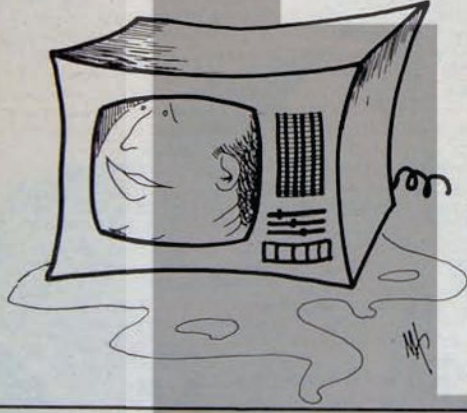
Bu açıklamanın değeri MC Hükümeti'nin bir TRT yöneticisinin vergi kaçırmış olmasından ileri gelmiyor. Kuşkusuz işin bu yanı da var. Kuşkusuz açıklama MC Hükümeti'nin kimleri göreve getirdiğini somut olarak göstermesi bakımından önemli. Fakat daha önemli noktalar da var. Lockheed Skandalı sanığı ve şu anda tutuklu Nezih Dural ile ilişkisi yönünden.

YURUYUŞ, geçen haftaki açıklamasıyla Nezih Dural'ın kunnuş olduğunu "komisyon" ağının ne kadar geniş olduğunu göstermiş oluyor. Belgelerde Hami Tezkan "sözünü" bir anlaşma ile Nezih Dural'ın Japonya'dan almış olduğu ithalatın bir devlet kuruluşuna satışına "yardım" ederek 239 bin lira "komisyon" aldığı kabul ediyor. "İş" konusu olan demir-çelik ile hiç bir ilgisi olmayan "gezeticiler" Hami Tezkan ithalata dayanan bir satış işleminden komisyon alıyor. Bu belge, Lockheed belgelerinde de geçen deyimle "komisyon" ağının ne kadar yaygın olduğunu gösteriyor.

Kuşkusuz açıklanan belge uçak alm-satımı ile ilgili değil. Fakat ortaya ilk kez bir belge çıkmış oluyor. "Komisyon" demir-çelik alm-satımı ile hiç bir ilgisi olmayan bir gazeteciye veriliyor. Demir-çelik veya uçak alm-satımı ile ilgili olmayanlara da, daha doğrusu bunları "iş alanı" olarak seçmiş görünmeyenlere de "komisyon" verilmiş oluyor.

Açıklamanın birinci önemli yanı burası. İkinci önemli yanı da var: Açıklanan belge, Amerika Birleşik Devletleri'nden gelmedi. Türkçe yazılı ve Türkçe imzalı. YURUYUŞ, çok önceden ileri sürdü: Lockheed Skandalı soruşturmasının Amerika Birleşik Devletleri'nden gelecek veya gelmeyecek belgelerden bağımsız olarak da sürdürülebileceğini belirtti. Açıklanan belge, bunun da geçerli ve doğru bir tez olduğunu gösteriyor. Lockheed'in temsilcisi Nezih Dural'ın veya başkalarının dosyaları arasında bu tür belgelerin bulunup bulunmadığı araştırılmalıdır.

Türkiye'de kamu oyunu etkileyen ilerici yazarlara önemli bir görev düşüyor: Susmamak. İlerici yazarlar, Lockheed Dosyasını kapamış saymamak ve Türkiye'de soruşturmanın sürdürülmesi için çaba göstermelidir.

YURUYUŞ HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi:
Nihat SARGIN
Genel Yayın Yönetmeni:
Osman SAKALSIZ
Yazı İşleri Müdürü:
Metin CULHAOĞLU
Teknik Sekreter:
Bülent ARTAMLI

YONETİM:
Konur Sok. 15/8 Kızılay
ANKARA Tel: 174581
İSTANBUL BÜROSU:
Piyerioti Cad. 21/1 Çemberlitas
İSTANBUL Tel: 263567

ABONE KOŞULLARI:
Yıllık: 200 TL
6 Aylık: 100 TL
POSTA CEKİ: YURUYUŞ Dergisi 100234

İLAN KOŞULLARI:
Arka Kapak (Renkli) : 15.000 TL
Arka Kapak (Siyah Beyaz) : 12.000 TL
1ç sayfalarda situn santim : 40 TL
Yayın İlanları % 50 İndirilmiştir.

BASKI: Daily News Web-Ofset Testisleri

KAPAK: ÇAĞDAŞ GRAFİK

PARTİ GERÇEĞİ VE BURJUVAZİNİN HESAPLARI

YALÇIN KOÇUK

Bilimsel kuramın bilimsel doğruları var. Geçen hafta tekrarlandı. Geçen hafta, işçi sınıfı partilerinin kongrelerinin sosyalist hareketin dönemeç aşamaları olduğu vurgulandı. Türkiye İşçi Partisi'nin Birinci Büyük Kongresi, bunu bir kez daha doğruladı. Hem somut hem de soyut olarak. Somut olarak Kongre'nin görkem ve coşkusunu, sosyalist hareketin dostu da düşmanı da kabul etti. Dostu, kıvançla ve mutlulukla gördü. Düşmanı, hüsranla kabul etmek zorunda kaldı. Somut, çıplak olarak kendisini gösterdi. Soyut ise Kongre çalışmalarının özünde ortaya çıktı. Türkiye İşçi Partisi'nin Birinci Büyük Kongresi, Türkiye sosyalist hareketinde büyük bir sıçramayı kayıtlara geçirdi. Önceki birikimlerini değerlendiren Türkiye işçi sınıfının siyasal hareketi, Birinci Büyük Kongre'den tüm yurt ve dünya sorunlarına çok daha yüksek bir düzeyden bakan, çok daha kapsamlı, çok daha derinlere inen, çok daha birleştirici bir örgüt olarak çıktı. Kongre'nin bilimsel yaratıcılığı burada belirlendi.

Genel Başkan Behice Boran'ın açık konuşması, Genel Sekreter Nihat Sargın'ın okuduğu Merkez Yönetim Kurulu Çalışma Raporu, Merkez Örgütlenme Bürosu Sekreteri Can Açıköz'ün sunduğu ve oybirliği ile kabul edilen Birinci Büyük Kongre Kararı Tasarıları: Bütün bunlar, bir bütünlük içinde ele alınmak zorunda. Bu zorunluluk Kongre'yi anlamak için gerekli. Her biri ayrı ayrı birer bütünlük içinde ve sonra da üçü daha büyük bir bütünlük içinde ele alınmak zorunda. Bunun önemi de şurada: Gerek Behice Boran'ın konuşmasında, gerek Merkez Yönetim Kurulu'nun Çalışma Raporu'nda ve gerekse Kongre Kararları'nda yer alan çözümleme ve önerilerin hiç birisi, bir diğerinden ayrılamaz. Hiç birisi, bir diğerinin önüne geçirilemez. Hiç birisi, tek başına Kongre'nin odak noktası haline getirilemez. Kongre'nin odak noktası, bütünlükte yatıyor. Kongre'nin kayıtlara geçirdiği büyük düzey sıçramasını görebilmek için bu bütünlüğü görmek zorunluluk oluyor. Bu bütünlüğe bakamayanların Kongre'nin Türkiye sosyalist hareketine getirdiklerini kavramaları çok zor.

Samsun delegesi, Kayseri delegesi, Mersin delegesi, Manisa delegesi, Adana delegesi, Bursa delegesi, İstanbul delegesi, Hatay delegesi ve diğer delegeler: Bir noktanın altını çizdiler. Çok çeşitli somut örneklerle bir noktayı özlü bir biçimde dile getirdiler. Kongre'de özlü biçimde dile getirilen çeşitli noktalardan birisi bu oldu: İşçi sınıfının öz partisi ne kadar büyük ve ne kadar hızla güçlenirse güçlensin işçi sınıfına, sınıf sendikacılığı ilke edinilen ve bundan sapmayan sendika gerek. Sınıf sendikacılığından şaşmasa bile sendika ile parti karıştırmak, işçi sınıfı hareketine ihanet etmek demek. Sınıf sendikacılığını ilke edinilen sendikal hareket ile işçi sınıfının siyasal hareketi arasında karşılıklı ve çok yakın bir ilişki var. Her ikisi de aynı gelişim çizgisine sahip. Tarihte de, dünyada da, Türkiye'de de böyle oldu. Bundan böyle de böyle olması gerekli. Böyle olması için çalışılacak. Ancak böyle olmasının gerekmesi, bunlardan birisinin diğerinin yerine geçmesi anlamına gelmiyor. Gelmeyecek. Çünkü işçi sınıfına hem parti gerek, hem de sınıf sendikacılığını ilke edinilen sendika gerek.

Tarihsel olarak önce sendikal hareket doğdu. Sonra her ülkenin somut koşullarında işçi sınıfının öz ve tek partileri gelişti. Dünyada böyle oldu. Türkiye burjuvazisi özellikle Cumhuriyet döneminde işçi sınıfının öz ve tek partisine, sendikal hareketinden daha acımasız davrandı. Bir noktayı çok iyi bildiği ve bilincinde saklı tuttuğu için: İşçi sınıfının siyasal hareketi gelişmedikçe sendikal hareketinin de ileri mevzilere ulaşması mümkün değil. İşçi sınıfının siyasal hareketi bastırıldıçça ya da sendikal hareketi hızla gelişen işçi sınıfının siyasal hareketinden koparıldığı süreçte, işçi sınıfının ekonomik haklarını elde etmesi de, gelişmesini durduracak. Bugün Türkiye, bu noktada. Kongre'de konuşan delegelerin verdikleri ve tüm Anadolu'yu kapsayan örnekler, bu noktayı inkar edilemez bir açıklığa çıkardı. CHP-DİSK üst yönetimi-büyük burjuvazi üçgeni ile işçi sınıfının devrimci sendikal hareketini, işçi sınıfının siyasal hareketinden koparma girişimlerinin artık işçi sınıfının ekonomik haklarını elde etmesini tehlikeye düşürecek bir çizgiye getirmiş olduğu vurgulandı. Somut örneklerle.

DISK üst yönetimi, sosyalist ve bilinçli işçilerin örgütlenme ve bilinçlendirme çabaları ile işçilerin tabandan kaynaklanan bir aklımla DISK'e gelmesi.

ne karşı çıkıyor. Şiddetle karşı çıkıyor. Bunun yerine, tıpkı parlamenter transferlerinde olduğu gibi üst düzeyde sendika ağalarıyla anlaşarak Türk-İş'ten sendika transferini tercih ediyor. Bu ise Türk-İş'in kan kaybına yol açmakla birlikte sarı sendikacılığın zayıflamasına yol açmıyor. Tam tersine sarı sendikacılığa güçlü bir ortam yaratıyor. Çünkü fabrika ve toplu sözleşme düzeyinde işçiyi patrona satan sarı sendikacı açıklıklarla ve büyük bir rahatlıkla "görürsünüz, isterseniz DISK'e gidin" diyebiliyor. İşçiyi, rahatça bir almaşıkta yoksun olduğunu söyleyebilir. Önemli ve çok büyük işyerlerinde DISK'in yetki ve referandum kaybetmesi, bu rahatlığın kaynağı oluyor. Devrimci sendikal hareketi, işçi sınıfının siyasal hareketinden koparma girişim ve oyunları, işçi sınıfının ekonomik haklarını elde etmesinde en büyük engellerden birisi oluyor.

Birinci Büyük Kongre'de, çok çeşitli sorunların yanında bunlar da dile getirildi. Devrimci sendikal harekette bir boşluğun doğmaya başladığı belirtildi. Ancak Kongre, bu boşluğun doğmasını önlemek için kesin kararlılığını gösterdi. Bu boşluğun doğması, DISK içinde sonuna kadar mücadele edilerek önlenemez. Kongre, Genel Başkan Behice Boran'ın konuşmasıyla başlayarak, böyle bir boşluğun doğmasını önlemek için sonuna kadar mücadele edileceğini dile getirdi. Ancak böyle bir boşluğun doğması halinde ise işçi sınıfının bu boşluğu dolduracağından kimsenin kuşkusu olamaz gerektiğini kesinlikle açıkladı. Türkiye İşçi Partisi, DISK'i kuruluş ilkelerinde tutmak ve bütünlüğünü korumak için sonuna kadar mücadeleye edecek. Bu mücadelede henüz başlangıç aşamasında. Bitmiş olmaktan çok uzak. İşçi sınıfının sendikal hareketi ile siyasal hareketini özdeşleştirme eğilimleriyle de, bu iki hareketi birbirinden koparma girişimleriyle de sonuna kadar, ödün vermeden, mücadeleye edilecek. İşçi sınıfının ekonomik haklarının savunulmasında da öncülüğü, Renault Baş Temsilcisi iken Eylül Direnişi'nde işinden atılan Bursa İl Başkanı ve Büyük Kongre Delegeesi Osman Özdemir'in deyiimi ile, "sosyalistler yapacak, soytarlar değil!"

Türkiye İşçi Partisi, tüm özgürlük ve hakların en önde gelen savunucusu olduğunu bir kez daha gösterdi. Doğu ve Güneydoğu illerinden gelen delegeler, bu bölgede süregelen ayrımcı ve baskıcı, ırkçı şoven uygulamalar ile kıskırtma ve saldırıların sınıfsal özünü vurguladılar. Bu ayrımcı ve baskıcı ırkçı şoven uygulamalarla kıskırtma ve saldırılara ancak sosyalist hareketin başarısı ile son verilebileceği belirtildi. Kongre, bu değerlendirmeyi öybirliği ile onayladı. Öybirliği ile Kongre Kararı haline getirdi. Partinin kurucusu ve 1965-1969 dönemi Türkiye İşçi Partisi Diyarbakır Milletvekili Tarık Ziya Ekinci Kongrede, tüm demokratik hak ve özgürlükler için verilen mücadelenin ancak Türkiye İşçi Partisi eksenine oturtulduğu zaman, ancak Türkiye İşçi Partisi'nin zamanlamasına uygun olarak geliştirildiği zaman başarıya ulaşabileceğini dile getirdi. Bu değerlendirmenin, aynı zamanda Kongre'nin de değerlendirmesi olduğu görüldü.

Türkiye İşçi Partisi, tüm özgürlüklerin savunucusu olduğunu bir kez daha gösterdi. İşçi sınıfına, kendisine ve yurt ve dünya sorunlarını değerlendirmede üstün siyasal yeteneğine güvenle tüm özgürlük ve hakların savunucusu olduğunu bir kez daha kanıtladı. Kongre ile bir kez daha Türkiye İşçi Partisi'nin önünde hiç bir eğilim ve gücün olmadığı ortaya çıktı. Bugün Türkiye'de "sol kenarda" görünür Türkiye İşçi Partisi'nin karşısında olanlar var. Türkiye İşçi Partisi'nin gerisinde olanlar var. Türkiye İşçi Partisi'nin arkasında olanlar var. Tarihsel olarak ve kategorik olarak Türkiye İşçi Partisi'nin karşısında, gerisinde, arkasında olanlar var. Türkiye İşçi Partisi'nin yanında olması gerekenler var. Türkiye İşçi Partisi, bütün bunların konularına bakmadan, geçmişlerine bakmadan, tüm özgürlüklerin savunucusu olduğunu gösterdi. İşçi sınıfına ve müttfikleri emekçilere ve kendisine güvenle tüm özgürlüklerin en önde gelen ve tutarlı savunucusu olduğunu gösterdi. Birinci Büyük Kongre'de "Türkiye Komünist Partisi adını taşıyan kuruluş Türkiye'de yasal olarak kurulabilirdir" tezi öybirliği ile kabul edildi. Kongre kararı haline geldi. "Türkiye Komünist Partisi adını taşıyan kuruluş" için, bu kuruluşun Türkiye'de yasal olarak kurulabilmesi için gereken mücadeleyi, "soytarların" değil, Türkiye İşçi Partilerinin üstlendikleri dostu düşmana gösterildi.

Türkiye İşçi Partisi'nin Birinci Büyük Kongresi'ne, kimi çevrelerce, çok "büyük" önem verildi. İşçi sınıfının düşmanları da, sosyalizmin korkak düşmanları da, işçi sınıfı hareketinden tasfiye edililer de Birinci Büyük Kongre'nin rüzgarını çalabilmek için ellerinden geleni esigemediler. Ama İstanbul'daki Kongre'den tüm Anadolu'ya esen rüzgarı çalamadılar. Hiç bir girişim Birinci Büyük Kongre'yi ve bu Kongre'ye duyulan ilgiyi gölgelermeye yetmedi. İşçi sınıfının siyasal hareketinin dostları kıvançla, düşmanları ise tepki ile bu Kongre'yi kabul etti. Tepki en belirgin olarak "erken seçim" önerilerinin hızlanmasında kendisini gösterdi. İki "büyük" partinin bu konudaki söz yarışına yeni katkılar geldi. Şimdiye kadar sermayedarların AP "kanadı" erken seçim için çağrıda bulunurken şimdi de sermaye kesiminin CHP "kanadı" da çağrılara katılmaya başladı. İşveren sözcülerinden Cumhuriyet Halk Partisi'ne yakınlarıyla tanışanlar da "erken seçim" çağrısına katıldı.

Erken seçim önerilerinde burjuvazinin CHP ile ilgili hesapları önemli bir rol oynuyor. Bir burjuva partisi olan CHP'nin ikili niteliğini ve bir kaygan sahte üzerinde durduğunu burjuvazi de biliyor. Üstelik çok iyi biliyor. Burjuvazi bir buçuk yıla yakın bir zamanda, "usta" manevra ve bağlantılarla CHP'yi sağa kaydırma başarısını elde etti. CHP önemli ölçüde sağa kayd. Türkiye İşçi Partisi, bu kayışı daha başında ve oluşum halinde teşhis etti. Daha başında büyük bir netlik ve bilimsel cesaretle tüm ilericilere açıkladı. İlk anda bir "sürpriz" etkisi yapan bu değerlendirmesi şimdi tüm ilericilerin malı olmuş durumda. Zamanında yapılmış değerlendirme ve gelişmelerin bu değerlendirmeyi yalnızca doğrulaması burjuvazi ve CHP için önemli sorun yaratıyor. Burjuvazi Halk Partisi'nin bu değerlendirmenin baskısı altına girdiğini görüyor. Burjuvazi, son bir buçuk yıldır sağa kaydırıldığı ve en önemli ölçüde kaydırıldığı Halk Partisi'nin manevra alanının daraldığını görüyor. Manevra alanının daralması zamanla ilgili. Burjuvazi, Halk Partisi'ni, tüm ilericilere mal olan bu değerlendirmenin etkilerinden kurtarmayı hesaplıyor. Seçimlere ne kadar erken gidilirse bu değerlendirmenin etkilerinin daha az olacağını hesaplıyor.

Burjuvazi, Halk Partilerinin deyiimi ile, "erken ya da zamanında seçimin" CHP için olmasa bile CHP Genel Başkanı için en önemli ve son şans olduğunu biliyor. Burjuvazi, seçimlerde çoğunluğu elde etmesi olasılığı bulunan CHP'nin sosyalistlerle diyalogunun tümden kesilmesine öncelik ve ağırlık veriyor. Sosyalist hareketle diyalogu kesilmesi bir Halk Partisi'nin özgürlük vaadlerinin havada kalacağını biliyor. Daha önceki açıklamalarına ek olarak Birinci Büyük Kongre'de almış olduğu karar ile Türkiye İşçi Partisi, burjuvazinin bu hesaplarını bozmak için önemli bir adım atmış oluyor. Demokratik çizide tutulabilen, sosyalist hareketle diyalogunu kesmeyen bir Cumhuriyet Halk Partisi'nin yalnızca güncel sorunların çözümünde değil "uzun vadeli perspektif içinde" de işlevleri olduğunu vurgulamaktan geri kalmayan Türkiye İşçi Partisi, Halk Partisi'ne çağrıda bulunuyor.

Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi, Karar Tasarılarını İnceleme Komisyonu'nun sunduğu şu tezi öybirliği ile kabul etti ve karar haline getirdi: "Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi, buna bağlı olarak, ulusal bağımsızlığın ve ülkenin demokratikleştirilmesinin gerekleri açısından hareketle, ikinci bölümde ortaya konan hedefler ve bunlara ilişkin görüş ve çözüm önerileri çerçevesinde ortak bir platform üzerinde anlaşarak emperyalizme ve faşizme karşı güç ve işbirliği yapmak üzere Cumhuriyet Halk Partisi'ne çağrıda bulunur."

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, Büyük Kongre Kararlarını, bir mektupla Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Bülent Ecevit'e gönderdi. Behice Boran'ın, "Sayın Başkan" diye başlayan mektubunun bir bölümünde aynen şunlar var: "Dünyada geçmişte ve günümüzde çok başarılı örnekleri görüldüğü üzere, demokratik sol ve sosyal demokrasi ile sosyalizm taraftarı partilerin, emperyalizme ve faşizme karşı, uzun vadeli perspektif içinde yürütecekleri kararlı ve inançlı güç ve işbirliğinin, hele ülkemizin bugün içinde bulunduğu koşullar gözönüne alınrsa, taşıdığı önem ve değere ve bunun emperyalizmi ve faşizmi geriletmeye sağlayacağı yararlar ayrıca dikkati çekmeye gerek duymuyoruz. Çağrımızın başta şiz olmak üzere yetkili organ ve kurumlarımızda dikkat ve titizlikle ele alınacağına inanıyoruz."

DÖNÜŞÜ OLMAYAN GÜÇ:

İŞÇİ SINIFININ
POLİTİK AĞIRLIĞI

"— Örgütlü halk yenilmez!..."
 — 141 ve 142 ye hayır!..."
 — Çağunuz kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır!..."
 — AP ve MHP'siz seçim hükümeti!"
 — Selam Türkiye'nin aydınlık geleceğine!..."
 — Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm!..."
 — Her fabrikaya bir çalışma ekibi!"
 — İşçi sınıfının ulusal ve uluslararası birliği!"
 — Nato, Cento, AET'ye hayır!..."
 — Bütün ülkelerin işçileri birleşin!"
 — Türkiye İşçi Partisi!..."
 Önceki haftanın Cumartesi günü sabahı İstanbul'da toplanan Türkiye İşçi Partisi 1. Büyük Kongresinde, 6 bin kişi, salonu çepeçevre kuşatan dövizlere ve ilkelere gür alkış sesleriyle birlikte şu coşkuyu kattılar:

"— Silahımız partimiz!..."
 1 Mayıs 1975 günü kurulan Türkiye İşçi Partisi'nin iki yıl gibi bir zamanda ulaştığı gücü simgeleyen 1. Büyük Kongre, Türkiye işçi sınıfının yüz yılı aşkın mücadele zenginliğinin, her türlü gerici ve faşizan engellere rağmen işçi sınıfının siyasal hareketi zemininde omurgalandığını, örgütlü, disiplinli, kararlı bir güç yapısında Türkiye'nin aydınlık geleceğine doğru yürüdüğünü kanıtladı. Buna ilişkin inanç ve kararlılık da şöyle teklarlandı:

"— Sosyalist Türkiye!..."

**ÖRGÜT, DİSİPLİN, UYUM
VE COŞKU...**

Kongreyi açık konuşmasında Genel Başkan Behice Boran, Merkez Yönetim Kurulu raporunu okuyan Genel Sekreter Nihat Sargın ve üç gün boyunca söz alan partili delegeler konuşmalarında, Türkiye İşçi Partisi'nin işçi sınıfının tek siyasal partisi olduğunu kanıtladığını ve bi-

limsel sosyalizmin eylem kılavuzluğu ışığında zaferin ergeç işçi sınıfının olacağına duydukları kesin inancı pekiştirdiler.

Yurdun çeşitli yerlerinden gelen dinleyici ve davetlinin de izlediği kongre çalışmalarını boyunca, kongreye duyulan ilgi bir an azalmadığı gibi üç gün süren çalışmalar artan bir dikkat ve yoğunlukta devam etti.

Kongrenin her yönden belirgin nitelik ve düzeyi, işçi sınıfının politik hareketi adına göğüs kabartacak ölçülerini gösterirken, duygu ve coşku zenginliğinin örgün yapısı ve ifade edilişindeki uyum ve özellikler 1. Kongrenin unutulmamacak önemini vurguladı.

Kongre, partilerin, bugüne kadar erişilen noktalarda duydukları kıvanç ortaklığının dinamik bütünlüğünü olduğu kadar, yakın gelecekte parti bayrağının ulaştırılması gereken doruklara ilişkin duydukları özlem ve azmin boyutlarını da beledi.

Kongre, üç gün boyunca, politik birliğin düzeyinin olgun zemininde yapıcı, yaratıcı görüşleri kapsarken, teorik ve pratik zenginlikleri yanıtması bakımından da öğretici ve eğitici bilgi uzanımının odağı oldu.

ETKİ VE İLGI ALANLARI

26 Şubat Cumartesi günü sabahı saat 10'da başlayan, 28 Şubat Pazartesi günü gece saat 22.30'da sona eren 1. Büyük Kongre sonunda açıklanan kararlar, Türkiye İşçi Partisi'nin eriştiği gücün ve önümüzdeki gelecekte yüklenileceği görev ve sorumlulukların derin bir birliçle ifadesi oldu.

Ayrıca kongrenin kamu oyunda yattığı ilgi ve etkiler dikkat çekici ölçülerde parlak ve düşündürücü oldu.

Kongre geçtiğimiz haftanın ilk günü sona ermesine rağmen bütün bir hafta ö-

zellikle ileri çevrelerde günün konusu olma özelliğini yitirmedi.

Çeşitli yorum arasında en ilginç olanı içtenlikli süzgecin imbiğinden süzülen bazı itiraflarda somutlanıyordu.

Kongre çalışmalarını izleyen bir yastı demokrat "Çok şey öğrendik" diyordu. Bir başkasının söyledikleri ise şöyledi:
 — Parti denen olayı ilk kez görüyorum!..."

VE TEFERRUAT!..

TIP'in 1. Büyük Kongresinin ilgi ve etki alanı bir başka yönden de çok önceden kendini duyurmuştu.

Kongrenin toplanacağı gün İstanbul'da "Evlat Acısına Son Yürüyüşü" yapılıyor, Ankara'da da "soldaki partilerden biri" bir araya getirebildiği delege, izleyici, dinleyici, gazeteci biricimle 60 kişi ile kongresini ikmal ediyordu.

26 Şubat tarihi TIP'in 1. Büyük Kongresi olarak duyulunca, 26 Şubat'ta nelerin yapılması gerektiği sorun olmuştu. Soruna çözümler de bulunmuştu. İşin ferretat yanı da buydu...

MC YADA DEĞER KAYBI

Geçtiğimiz hafta diğer gelişmeler itibarıyla de yüklü ve yoğun olaylarla geçti.

TL'nin 1 dolar karşısındaki alış değeri

TIP, MYK UYERLERİ TOPLU HALDE

rinin 17.50'ye yükseltilmesiyle TL, cephe yönetimine dokuzuncu kez devale edildi. Son karar TL'nin en yüksek oranlı değer kaybına orkeş teşkil etmektedir.

MC iktidara geldiğinden beri son kararların değeri yüzde 26.3 düşürülmüş olmaktadır. Cephenin ekonomik yönden çareyi, çaresizlikte, enflasyon batışında aradığı belgelenen son karar, cephenin siyasal ve sosyal politikalarının temelini oluşturan iktisadi politikasının bir kez daha iflasını tescil etmektedir.

ŞİMDİ DE KATSAYI

Çaresizliğin karanlık yüzünü "kur tashihi" gevemesiyle geçiştirmeye çalışan cephenin Maliye Bakanı geçtiğimiz haftanın ortasında bir basın toplantısı düzenleyerek ödemeler dengesinin çok nazik hale geldiğini itiraf zorunda kaldı. Ergenekon, basın toplantısında katsayı artışından da şikayet etti. Memur maaşlarının hesap edilmesinde esas alınan katsayının 9'dan 12'ye yükselmesiyle hazineye 20.6 milyar yük gelmiştir!

Ekonomideki olumsuz gelişme ve batıkları, ya "işçi ücretlerinin çokluğuna" ya da "katsayı artışlarına" bağlamaya alışmış sermaye temsilci ve sözcülerinin bu ve buna benzer açıklamaları emekçiler için de ilginç olmaktadır.

Hayat pahalılığının nedenini "işçi ücretlerinin fazlalığı"na bağlamaya çalışan sermaye sınıfının oyununu, bu kez memurlar daha yakından zemek ve çözmek olanağı bulmuşlardır.

Şimdi de suçlu kendileridir! Maliye Bakanı basın toplantısında katsayı artışına ilişkin rakamları verirken sermayeye gidecek rakamların memurların cebinde telif olacağına dikkati çekmektedir.

Ankac TL'nin dolara göre yüzde 6'dan fazla devale edilmiş ve bunu izleyecek karar ve gelişmelerle memurlara verilen 20 milyar fazlasıyla geri alınacaktır.

İşbirlikçi Türkiye kapitalizminin tüm yükü gene başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi kitlelerin omuzuna vurulacaktır.

Ekonomik durum göstergesine yansayan bu olumsuz durum, politik düzeye büyük sermayeye de bunalmalar yüklemektedir.

Büyük sermaye sözcülerinin son haftalarda "erken seçim" konusuna duydukları iştiahtan nedensiz olmasa gerek.

Her yönden içine girilen bataklık her geçen gün toplumsal muhalefet biraz daha yükseltmektedir.

Her gün yurdun çeşitli yerlerinde bir elden çıkıyormuşçasına işlenen cinayetlerden öte sermayenin sarıldığı tilsim yoktur.

Cephe yönetiminin iç dalaşmalarıyla daha da yoğunlaşan iktidar boşluğunda, sermaye, kanla, terörle, türlü baskı ve terör düzenlemeleriyle işçi sınıfı, emekçi sınıf ve kitleleri, tüm ilerici ve yurtseverleri, demokratik hak ve özgürlükleri geri planlara püskürtme çaba göstermektedir...

Cephenin baş ve esas sorumlusu AP, gerek altından kayan kitle tabanının yattığı boşluktan, gerekse genel başkanının yüce divan ve benzeri yargı mercileri önünde sahip olduğu yumuşak karından doğan tedirginliklerle huzursuz bir aya girmiştir.

BİTMEYEN BEKLEYİŞİ

Buna rağmen CHP'de gözlenen gelişmeler ve büyük sermaye manyetinde sürüklediği konular, nisbeten AP'ye ve sermayeye rahat nefes aldırılmaktadır.

Geçtiğimiz haftanın başlarında üç gün süren CHP Genel Yönetim Kurulu toplantıları sonunda açıklanan bildiri, AP ile diyalog arayışı konusunda beslenen umutların hala taze tutulmaya çalışıldığını göstermektedir.

AP'nin "işbirliğini engellemekle" suçlandığı bildiride, CHP'nin AP ile kurulacak "işbirliği" konusundaki dilek ve beklentisi tekrarlanmaktadır.

AVUKATLAR, YASALAR ADINA

CHP Genel Yönetim Kurulu bildirisinden üç gün sonra Türkiye Barolar Birliği Başkanı Faruk Erem'in açıkladığı karar çok ilginçti.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu bildirisini açıklayan Erem, "Yürütme organının, idari yargı kararlarını uygulamamasını" protesto ediyor ve Cuma günü bütün avukatların bu duruma tepki olarak duruşmalara girmeyeceklerini duyuruyordu.

Türkiye Barolar Birliğinin aldığı bu karar, kısa zamanda tüm demokratik çevrelerden destek görüyordu.

Maddi-manevi her alanda kokuşan bir cephe ortaklığına karşı son çözümden, temsil ettikleri sınıfların yasaları bile kendilerini savunmak zorunda kalyordu!..

Türkiye Barolar Birliği tarafından başlatılan direnişin sabahında da Ankara'da Bahçelievler semtinde 5 TTP üyesinin kaldığı bina dinamitleniyor ve içerdekilerin canına kıyılmak isteniyordu.

Evin perencesine bırakılan çok miktarda dinamit evde büyük hasar yaptı, patlamaların şiddetinden civardaki evlerin camları kırıldı. Bu saldıran, 5 TTP üyesinin bulunduğu eve son aylar içinde tekrarlanan ikinci saldırıydı.

SEVİMSİZ HAYALET!..

Haftanın ilginç bir yönü de, "CIA"nın yeni başkanı, gizlice Ankara'ya geldi ve gitti" şeklindeki bir haberin Hürriyet gazetesinde yayımlanması idi.

Bu konudaki haber Hürriyet'in Sah günkü sayısında yayımlandı fakat onu izleyen günlerde bu konuda ses soluk çıkmadı.

Habere göre CIA'nın yeni başkanı Amiral Stansfield Turner "yeni mesleğinin ehli olduğunu ispatlamış, dikkat çekmeden Ankara'ya gelip, Cumhurbaşkanına, Başbakan ve Genelkurmay Başkanı ile" gizlice görüşmüştü.

CIA Başkanı dönüştü Atina'ya da uğramıştı.

Haber resmen ne doğrulandı ne de yalanlandı.

Aynı günkü Milliyet Gazetesi ise CIA ile ilgili bir başka haberi manşetten verdi. Habere göre, Ürdün Kralı Hüseyin, Amerika Birleşik Devletleri Haber Alma Servisi (CIA) dan 20 yıldan beri para aldığı itiraf ediyordu.

Derin bir pişkinlikle desenlenen ifşaat şu güldürüyle son buluyordu:

"CIA'dan 20 yıldan bu yana para aldım ama bu parayı, ülkenin güvenliğini için kullandım!.."

Amerikanın baş patronluğu altında gerici yönetiminin artık dünyada kitlelerini saklayamadıklarına ilişkin örnek, bezat kendi ağzlarından ifade edilmektedir.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI BEHİCE BORAN, PARTİNİN 1. BÜYÜK KONGRE KARARLARININ UYGULANMASINA İLİŞKİN OLARAK CHP GENEL BAŞKANI BÜLENT ECEVİT'E AŞAĞIDAKİ MEKTUBU GÖNDERMİŞTİR:

Sayın Bülent Ecevit
Cumhuriyet Halk Partisi
Genel Başkanı
A N K A R A

Sayın Başkan,

Türkiye İşçi Partisi ülkemizin en güncel ve ivedi sorununun faşizmin tirmanışını durdurmak, demokratik hak ve özgürlükleri korumak ve genişletmek olduğu ve bunun başarılmasının, aynı zamanda, emperyalizmin baskı ve müdahalelerine karşı ulusal bağımsızlığı savunmayı da içerdiği inancındadır. Bu sorunun çözümünü, yalnızca, oy aritmetiğinde de görmemektedir. Seçimlerde ve parlamentoda oy çoğunluğunu kazanmak hukuk düzeyinde iktidar yolunu açarsa da, ilerici, demokratik bir iktidarı gerçek dayanağı toplumdun işi, emekçi kitlelerinde ve diğer demokratik güçlerindeindir. Ayrıca, faşizmin geriletilmesi ve demokrasinin korunup geliştirilmesi seçimlere inycir etmeyen, daha geniş kapsamlı ve uzun vadeli bir sorundur.

Bu nedenle Türkiye İşçi Partisi, kitle tabanı ve politik ağırlığı olan demokratik nitelikteki partiler arasında dayanışma, güç ve işbirliği oluşturulmasını zorunlu bulmakta, bunun başarılmasını toplumsal ve tarihsel görev bilmektedir.

Bu görüşten hareketle 28 Şubat 1977'de çalışmalarını tamamlayan Büyük Kongremiz, aldığı ekli kararda "ülkemizin içinde bulunduğu güncel koşulları, sınıfsal güç dengesini, demokrasi mücadelesinde atılacak ileri adımları işçi ve emekçi kitleler ile tüm ilerici, yurtseverlerin mücadelelerinin birliği için taşıdığı önemi gözönüne alarak önümüzdeki kısa dönem içinde, demokrasiden, politik demokratikleşmeden yana güçlerin en geniş birlikteliğini sağlayabilme bakımından ortak somut hedefler"i saptamış bulunmaktadır.

Kongremiz bu "talep ve mücadele hedeflerinin gerçekleştirilmesi için bütün demokratik güçlerin en geniş birlik ve dayanışma içinde mücadelesini gerekli" görmüş ve "buna bağlı olarak ulusal bağımsızlığın ve ilkerin demokratikleştirilmesinin gerekleri açısından harekete, ortaya konan hedefler ve bunlara ilişkin görüş ve çözüm önerileri çerçevesi içinde ortak bir platform üzerinde anlaşarak, emperyalizme ve faşizme karşı güç ve işbirliği yapmaya üzere" bu mücadelede konum ve rolünün önemi açık olan Partinize çağrıda bulunmayı kararlaştırmıştır.

Sayın Başkan;
Dünyada geçmişte ve günümüzde çok başarılı örnekleri görüldüğü üzere, demokratik sol ve sosyal demokrasi ile sosyalizm tarafları partilerin, emperyalizme ve faşizme karşı, uzun vadeli perspektif içinde yürütecekleri kararlı ve inanca güç ve işbirliğini, hele ülkemizin bugün içinde itildiği koşullar gözönüne alınırca, taşıdığı önem ve değere ve bunun emperyalizmi ve faşizmi geriletmede sağlayacağı yarar ayrıca dikkati çekmeye gerek duymuyorum. Çağrımızın başta siz olmak üzere yetkili organ ve kurullarınızda dikkat ve titizlikle ele alınacağına inanıyoruz.

Parti çalışmalarını dolayısıyla bir süre Ankara'da bulunacağım, gerek duyduğunda, ziyaretinizde bulunmak ve konuyu sizinle görüşmekten ayrıca memnun olurum. Bu taktirde Ankara İl Başkanlığımız vasıtasıyla uygun bir gün ve saat saptanabilir sanırım.

Bu vesile ile kongremize gönderdiğiniz mesajdan dolayı teşekkür eder, demokrasi mücadelesindeki çalışmalarınızda başarı dileklerini sunarım. Saygılarımla.

Behice Boran

Eki: Büyük Kongre Kararı.

Türkiye İşçi Partisi
Genel Başkanı

FAŞİSTLERİN İLK SALDIRISI DEĞİL

BÜYÜK ŞİRKETLER VE İŞ ADAMLARI SÜREKLİ OLARAK VERGİ KAÇIRMADIKLARINI. DEVLETE KARŞI GÖREVLERİNİ AKSATMADAN YERİNE GETİRDİKLERİNİ SÖYLERLER. BUNUN ÇEVRESİNDE YOĞUN BİR PROPAGANDA ÖRGÜTLERLER. DEVLETE KARŞI GÖREVLERİNİN SAĞLIKLI BİR TANIMLANMASI YAPILDIĞINDA. BU KONUDA ONLARA KATILMAMANIN OLANAĞI YOK... YALNIZ. VERGİ KONUSUNDA. YÜRÜYÜŞÜN BİRKAÇ SAYIDIR BELGELERİYLE GÖSTERDİĞİ GİBİ EN BÜYÜK VERGİ KAÇAKÇILIĞINI YAPANLAR BÜYÜK ŞİRKET VE İŞ ADAMLARIMIZ.

VEHBI KOÇ

1974 YILINDA VERGİ KAÇAKÇILIĞI YAPTIĞI SAPTANAN ORMAK A.Ş.'NİN EN BÜYÜK ORTAKLARI: KOÇ HOLDİNG, VEHBI KOÇ VE DİĞER KOÇ AİLESİ FERTLERİ. FEVZİ VE NEZAHAT DURAL.

Koç ailesinin 1974 yılında kurumlar vergisi, mali denge vergisi ve gelir vergisi kaçırdığı saptanmıştır. Vergi kaçakçılığı Maliye Bakanlığı hesap uzmanlarından Faruk Doğan'ın geçen yıl hazırladığı bir inceleme sonucu ortaya çıkmıştır. Maliye hesap uzmanı Faruk Doğan'ın 28/5/1976 tarih ve XLVI-1/29-14 sayılı raporunun sonuç bölümünde ayrıca kurumlar ve mali denge vergileri kaçaklığından dolayı kaçakçılık cezası ve gelir vergisi kaçaklığından dolayı da kusur cezası uygulanması istenmektedir. Bu cezalar 4 yıla kadar hapislik ve kaçırılan verginin 3 katına kadar mali hükümler içermektedir.

YÜRÜYÜŞ okuyucuları bugüne kadar çeşitli vergi kaçakçılığı hakkında bilgi edindiler. Bunlar yurt dışında alınan komisyonların yurda sokulmaması, kazanç gizlenmesi ve 21 milyon liralık TIR filosu oluşturulduğu ve hayali ihracat yoluyla 20 milyon liralık vergi ödemesi alınan yıllarda zarar gösterilmesi gibi ve başka yöntemleri içeriyordu. Vergiyi kaçırılan Koç olunca yöntemler biraz daha çapaşıklaşıyor. Özellikle belirli bir propagandayı "görevlerini yerine getirmek ve vergilerini ödemek" çerçevesinde oluşturan ve vatandaşlarına da ayınsını yapmalarını salık veren Koç ailesi için vergi kaçakçılığının çok dikkatli yapılması gerekiyor. Böyle olunca hazırlanan raporların uzun ve geniş bilgileri içerir olması zorunlu. Maliye hesap uzmanı Faruk Doğan raporunda, vergi kaçakçılığının nasıl yapıldığını anlatmak yanında, kaçınılmaz olarak Koç topluluğunun çalışma biçimini de incelemiştir. Rapor bu bakımdan da yararlı.

ORMAK BİR KOÇ KURULUŞUDUR

Koç topluluğunun kuruluşlarından biri olan Ormak Anonim Şirketi 1974 yılında 1 milyon 429 bin lirayı kurumlar ve mali denge vergisinden ve 337 bin lirayı da gelir vergisinden kaçırmış. Şirketin ortakları raporun 2. eki olarak verilen tutanaktan görüldüğü üzere başta %58,5 hisse ile Koç Holding ve % 7,5 hisse ile çeşitli Koç ailesi fertleri. Ayrıca tanınmış bir Koç iş-arkadaşı ve ortağı olan Bernar Nahum'un %12,5 hissesi var. Toplam Koç topluluğu tarafından denetlenen hisseler %78,5'a varıyor. Ayrıca Koç'larla ilişkileri tam olarak saptanamamış Fevzi ve Nezahat Dural'ın da toplam %12,5 luk hisseleri var. Geri kalan %9 "diğerleri" başlığı altında toplanmış olan küçük hisselerden oluşuyor. Şirketin toplam sermayesi 10 milyon lira.

Bunun ötesinde, şirketin vergi kaçırdığı yıllardaki yönetim kurulu başkanı Fevzi Dural ve yardımcısı da Vehbi Koç'un oğlu Rahmi Koç. Kuruldaki diğer üç

kişi de yine Koç adamları. Vergi kaçakçılığında adı geçen diğer iki şirket de Koç topluluğundan. Birisi, bir Koç Ortaklığı olan Oto-Yol Sanayi Anonim Şirketi. Diğeri ise, doğrudan Koç Holding Anonim Şirketi. Raporda, çeşitli yerlerde bu şirketlerin herbirinin ne işle uğraştığı ve birbirleriyle ilişkileri belirtilmiş. Yeri geldikçe değinilecek. Yalnız, Ormak A.Ş.'nin yukarıda değinilemiş ilişkileri ve özellikleri ötesinde raporun ikinci sayfasında verilen tanımlamasına bakalım:

ORMAK, TİCARET VE VERGİ KAÇAKÇILIĞI YAPAR

"Ormak Orta Anadolu Makine ve Ticaret A.Ş. Kızılbey Vergi Dairesinin Ka-14209 numaralı mükellefidir. Çeşitli taşı araçları ile bunların yedek parçalarının alım satımını ve acentalığını yapan bir ticaret kuruluşudur."

Çeşitli taşı araçlarının ve bunların yedek parçalarının ticareti yapılırken, bir yandan da Koç topluluğu için vergi kaçırılmaktadır. Şirketler, bazı alacaklarını topluyamayacakları konusunda kesin karara varınca bunları "şüpheli alacaklar karşılığı" adlı bir kalem altında toplarlar ve zarar olarak gösterirler. Böylece daha önce yapılan işlemlerden dolayı defterlerde bir kazanç kaynağı olarak görülen bazı gelirler, artık umut kesildiği için zarar olarak yazılır ve sonuç olarak kârı, dolayısıyla da vergileri düşürücü bir etki sağlarlar. Fakat, bunun yapılabilmesi için, bu gelirlerin toplanabilmesi gerçekten şüpheli ve toplanamayacaklarına ilişkin kanıtlar güçlü olmak gerekir. Bununla ilgili kayıtlamalar Vergi Usul Kanunu'nun çeşitli maddelerinde belirtilmiştir.

Ormak bu yolu kullanarak 1974 yılında toplam 1 milyon 69 bin lirayı şüpheli alacaklar karşılığı olarak defterlerine geçirmiştir. Maliye hesap uzmanı Faruk Doğan, yaptığı incelemeler sonucunda bu toplamın yalnız 601 bin lirasının gerçekten bu biçimde yazılabileceğini, geri kalan 468 bin lirasının ise kanuni koşulları taşımadığını ve yersiz yazıldığını saptamıştır. Raporun 3. sayfasında belirtildiği üzere "Ormak A.Ş. 1974 yılında bir kısım senetli alacaklarını şüpheli alacak sayarak karşılık ayırmış, ve bu suretle zarara atarak dönem kârını düşük tesbit ve beyan etmiştir".

BAZI TOPLANAMAZ ALACAKLARI!!

Raporun daha sonra gösterildiğine göre bu senetli alacaklar üç bölüme toplanmaktadır. Ayrıntılarına girmeden, bunları şöylece sıralayabiliriz.

● Haciz yapılarak sağlanabilirliği kesinleşmesine karşın toplanamaz ola-

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
HESAP UZMANLARI KURULU

6

Rapor Sayısı : 28.5.1/23-14
Eki : 28 5 1976

Vergi İnceleme Raporu

İnceleme Yapılan Kurumun Adı : ORMAK A.Ş. KIZILBEY VERGİ DAİRESİNE BAĞLI

İnceleme Tarihi : 28.5.1976
Araştırma Sayısı : 23/76

Mükellefin
Y. Dairesi : KIZILBEY
Hesap No : Ka-14.09
Adı : ORMAK A.Ş. KIZILBEY VERGİ DAİRESİNE BAĞLI
Adres : İZMİR İLİ KIZILBEY VERGİ DAİRESİNE BAĞLI
Ticaret Sic. No : 11.00.000

İnceleme Konusu : 1974 YILI İZMİR VERGİ DAİRESİNE BAĞLI
Dönem : 12.05.1976-31.12.1976
Mükellef Menfi : 5.769.359.67 TL
Bütçenin : Alınan Farkı : 1.448.926,71 TL
Stopaj Farkı : 337.689,64 TL
Vergi Farkı :

Mühür

rak gösterilen alacaklar.

● Borçlu ile yeni bir ödeme biçim ve süresinde anlaşılmasına karşın toplanamaz olarak gösterilen alacaklar ve

● Kamu kuruluşlarından olan alacakların bir bölümü.

Rapor, kanuni koşulları yerine getirmek zorunluluğundan ve hesaplaşması kaçınılmaz olarak yargı kurumları önünde yapılacağı için gerekli bütün delilleri toplama amacıyla Vergi Usul Kanunu'nun ilgili tanımlamalarına ve diğer hukuk kaynaklarına dayanarak ve bazı durumlarda da olguları tutanaklarla saptırarak bu üç kalemin herbirinin gerçekleştirilerek şüpheli alacak yazıldığını gösteriyor. Böyle bir ayrıntıya burada girmek gereksiz. Her kalem yeniden okun-

duğunda hiç birinin toplanamaz alacak olmadığı kendiliğinden görülmektedir. Kamu kuruluşlarından olan alacakların toplanamaz sayılması, en hafif deyiş ile, gültüncüdür. Bu durum diğer ikisi içinde böyledir.

Diğer bir vergi kaçakçılığı işleme geçmeden önce, yukarıda özetlenen yoldan kaçırılan vergilerle ilişkin (cezalar ötesinde) çıkarılan sonuçlara raporun 21. sayfasında verildiği biçimde bakalım. 468 bin liradan 117 bin lira kurumlar vergisi ve 14 bin lirada mali denge vergisi kesilmesi gerekir. Bu yapıldıktan sonra kalan 337 bin lira üzerinden de gelir vergisi alınması gerekir, çünkü zarar olarak gösterilip kardan düşülen bu miktar aslında kârdır. Gizlendiği için

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ'NİN BİRİNCİ BÜYÜK KONGRESİ, 26 ŞUBAT GÜNÜ GENEL BAŞKAN'IN KONUŞMASI İLE AÇILDI. GENEL BAŞKAN BEHİCE BORAN'IN AÇIŞ KONUŞMASININ BİR ÖZETİNİ OKURLARIMIZA SUNUYORUZ:

YAŞASIN

Türkiye'nin ileriye yönelik demokratik gelişmesinin önündeki en güncel ve ivedi politik sorun Milliyetçi Cephe iktidarınca faşizmin trımandırılışıdır. Türkiye can, konut güvenliğinin kalmadığı, her gün birkaç politik cinayetin pervasıza işlendiği bir ülke haline getirilmiştir. Bu silahlı saldırılar, cinayetler kimi çevrelerin ve kimi basın organlarının iddia ettiği ve göstermek istediği gibi bir sağ-sol çatışmasının sonuçları değildir. Kasten çıkartılan bu kanlı olaylardan maksat bir sıkıyönetim veya askeri müdahale için gerekçe olacak bir ortam hazırlamaktan ibaret de değildir. Amaç daha derinde, daha uzun vadeli. Amaç, her ne biçimde olursa olsun, başta işçi sınıfının politik, ekonomik ve ideolojik mücadelesi olmak üzere tüm demokratik güçlerin kısa deyişle demokratik toplumsal muhalefetin baskı altına alınması, etkisizleştirilmesi, sindirilmesi. Bu amaç, sıkıyönetime, askeri müdahaleye, tam boy açık faşizme giderek gerçekleştirilemiyorsa, "çoğulu parlamenter rejim" görünümünü altında gerçekleştirilmek isteniyor.

İşçilere, öğrencilere, halk topluluklarına silahlı saldırıların, cinayetlerin, sendika, parti ve diğer örgüt merkezlerinin toplantılarına baskıların anlamı budur. Ama bunlar yetmiyor. Milliyetçi Cephe iktidarı daha uzun vadeli bir politika güdüyor. Milliyetçi Cephe partileri ve dayandıkları egemen sınıf burjuvazi kitle tabanını yitirmektedir. 1973 ve 1975 seçimleri bunu açıkça göstermiştir. Şimdi Milliyetçi Cephe partileri ve iktidarı sürekli anti-komünizm ticaretini yaparak, şoven milliyetçi kıskırtmaları körükleyerek, kanunları çiğnemek pahasına TRT'ye el koyarak, orta ve yüksek eğitim kurumlarının kadrolarını ve öğrenci kitlelerini kontrol altına alarak, yitirdiği kitle tabanını yeniden kazanmak ve genişletmek çabası içindedir. Yaklaşan seçimler dolayısıyla bu çabalarını daha da hızlandırmakta, tüm hak, hukuk ölçülerini bir yana bırakarak her türlü yol ve yöntemi kullanmayı mübah görmektedirler.

Devlet kadroları üzerinde oynanan oyunlar da aynı amaca yöneliktir: Amaç, kadrolara kendi adamlarını, yandaşlarını doldurup ve bunların sayısını çoğaltabilmek için gereklesseni yeni kadrolar oluşturup, devlet aygıtını tümüyle, mutlak olarak ele geçirmek ve bu aygıtı demokratik toplumsal muhalefeti bastırmakta, MC partilerinin kitle tabanını oluşturmakta daha etkin bir araç olarak kullanabilmektir.

Kısaca özetlemeye çalıştığım bütün bu nedenlerdedir ki, Türkiye İşçi Partisi daha bir yıl önce "MC Düşürülmelidir" kampanyası açmış, Milliyetçi Cephenin düşürülmesini demokratik toplumsal muhalefetin güncel ivedi görevi olarak ortaya koymuştur. Seçimlerin yaklaşması, Milliyetçi Cephenin iktidardan uzaklaştırılmasını daha da zorunlu kılmaktadır. MC iktidarında yapılacak seçimlerde ne seçim, ne de can güvenliği olur. AP ile MHP dışındaki partilerden ve bağımsızlardan bir geçici seçim hükümeti kurulmalıdır.

Ancak, MC'nin iktidardan düşürülmesi ile yetinilmesi gerekmez elbette. Onun iktidarı zamanında yapılan yasalara, hukuka, demokrasie aykırı işlemlerin ve yolsuzlukların sorumluluklarının; saldırı ve cinayetlerin faillerinin, gözetilme almanlara ve tutuklulara işken-

ce yapanların ortaya çıkarılıp hesap sorulması ve gadre, haksızlığa uğrayanların görevlerine iadesi gerekmektedir.

Anayasamızın 2. maddesi Türkiye Cumhuriyetini "milliyetçi" değil, "millî" bir devlet olarak tanımladığı halde, burjuva iktidarları, öteden beri, milliyetçilik maskesi altında burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin egemenliğini ve çıkarlarını korumak, bozuk düzenin sürekliliğini sağlamak amacıyla Doğu ve Güneydoğu illerinde ayrımcı ve baskıcı ırkçı şoven bir politika uygulamaya gelmişlerdir. MC iktidarında bu politika daha da şiddetlendirilmiş, açık kıskırtma ve saldırılara kadar varmıştır. MHP komandoları ve ülkücüler bu bölgede cirit atar, olay çıkarır, halk topluluklarına saldırır olmuştur. Kaçakçılığı önleme, asayişin sağlama bahanesiyle Doğu ve Güneydoğu bölgesi daha ağır bir baskı altında tutulmaktadır. Bu duruma kesinlikle son verilmesi-

dir. Türkiye İşçi Partisi Doğu ve Güneydoğu'da iktidarın bu şoven politikasına karşı demokratik mücadeleyi, işçi sınıfının bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin ayrılmaz bir parçası sayar. İşçi sınıfı ve onun partisi olan Türkiye İşçi Partisi, sömürü ve baskıların her tür ve biçimine karşıdır; bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesini, işçi sınıfının önderliğinde tüm emekçi kitlelerin birleşik mücadelesi olarak yürütür.

Buraya kadar anlatılanları genel olarak özetlemek gerekirse: sınıfsal dayanağı büyük burjuvazi ve onun ortakları olan MC iktidarı, bu sınıfın çıkarlarına, özlenerine uygun bir politika izlemektedir. Çünkü bu sınıfların ekonomik ve politik egemenliklerinin pekiştirilip sürdürülebilmesi bu politikaya bağlıdır. Baskıcı, anti-demokratik, giderek faşizmi trımandıran bu politika, MC iktidarının dayanağı olan büyük burjuvazinin sınıfsal çıkar ve tercihlerini uygundur.

Türkiye'deki durum hakkında buraya kadar söylediklerim kararlık bir tablo ortaya çıkarttığı izlenimini verebilir. Hemen belirtirim ki, tablonun çok aydınlık bir yanı da vardır. Ve aslında, Türkiye'nin geleceğini belirleyici

olan da bu aydınlık yandır. Tüm baskılara, saldırılara, cinayetlere rağmen demokratik toplumsal muhalefet sindirilememekte, geriletilmemektedir; tersine, güçlenmekte, gelişmektedir. Bilimsel sosyalist hareket politik, ekonomik ve ideolojik alanlarda mücadele vere ve gelişmektedir. Milliyetçi Cephe'nin iktidara gelişinden bir ay sonra Türkiye İşçi Partisi kurulmuştur. Bu kuruluş, burjuvazinin Milliyetçi Cephe'yi iktidara getirmesine karşı işçi sınıfımızın verdiği cevap olmuştur. Partimiz kurulduğundan bu yana güçlü bir gelişme göstermiştir. Demokratik kitle örgütleri de kendi alanlarında demokrasi mücadelesini kararlı bir biçimde sürdürmektedirler. İlerici, sol yayımlar, zaman zaman toplanmış, yazarları kovuşturmalara uğratılmış, beraber büyük bir canlılık göstermektedir. Bütün bu alanlarda gelişmeler onbeş, yirmi yıl öncesine kıyasla çok ileri bir düzeydedir. O zaman da 141-142 ve diğer anti-

demokratik yasa maddeleri vardı, şimdi de var. Ama bu maddeler bugün eskisi gibi uygulanmıyor. Kapsamlar fiilen daralmıştır.

Yasalar, yalnızca, yasama organlarıncaya yürürlükten kaldırılarak uygulamadan değmezler. Toplumsal gelişmeyle şartların değişmesi sonucu uygulanamaz olurlar, fiilen hükümsüz hale gelirler. Anti-demokratik yasa maddeleri açısından Türkiye böyle bir süreç içindedir. Bu maddeler tümüyle geçersiz, uygulanmaz hale gelmemiştir, ama onbeş, yirmi yıl öncesine kıyasla uygulanma alanları fiilen daralmıştır. 1970'lerin ikinci yarısında Türkiye 1950'lerin, hatta 1960'ların Türkiye'si değildir. Toplumun nesnel ve öznel demokratikleşme sürecini, sola yönelişini ne anti-demokratik yasa hükümleri, ne egemen sınıfların ve iktidardarıncaya baskıcı, faşizan politikaları önleyemiyor. Önleyebilmekten acizdirler. Bu nedenle de anti-demokratik yasa hükümleri eskisi gibi uygulanmıyor.

Bunun içindir ki, 141 ve 142. maddeleri ileri sürüp, bu maddeler varken CHP'nin solunda işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olmaz ve yoktur, demek temelden yanlış, geçersizdir. Bu tutum, ya, toplumu duraganmış,

BİLİMSEL SOSYALİZM VE PARTİMİZ

yasa maddelerini mutlak verilemiş gibi görmenin bir sonucudur; ya da, işçi sınıfının partisini -Türkiye İşçi Partisi'ni- görmekten, inkardan gelmenin, Türkiye İşçi Partisi'ne karşı olmanın, hasım olmanın ifadesidir.

Burada belirtmek gerekir ki, işçi sınıfının partisi olmanın nesnel ölçütleri vardır. Başlangıçta parti küçük olabilir, kadro elemanı niteliğinde kişilerin bir araya gelmesiyle oluşup kurulur. Ortaya konan program, benimsenen strateji, örgütleniş ilkeleri bilimsel sosyalist teoriye ve bu teori açısından verili somut koşulların somut tabihine dayanıyorsa, bu kuruluş işçi sınıfının partisi denilebilir. Ama böyle bir girişim, işçi sınıfı içinde örgütlenmesini geliştirip güçlendirebildiği, işçileri bilinçlendirdiği, işçi sınıfını politik, ekonomik ve ideolojik mücadele düzeylerinde yönlendirebildiği, işçi sınıfının diğer emekçi kitlelerle ittifakını gerçekleştirebildiği ölçüde ve süreçte işçi sınıfının partisi olma niteliğini geçtikten kazanır. Ölçüt budur. Bu başarılamıyorsa, ne işçi sınıfı hareketinin geçmişine sahip çıkma girişimleri, ne de enternasyonalizm iddiaları bir kuruluşu işçi sınıfının partisi yapmaz. İşçi sınıfından kopuk kuruluş ancak siyasal bir dernek olabilir, parti olmaz.

Bu işçi sınıfının partisi olup olmama konusuna da biraz değinmek, bu konuyu biraz açmak gereğini duyuyoruz. İşçi sınıfının partisi olmak hiç bir kişiye, gruba, örgüte peşinen tanınmış, verilmiş bir imtiyaz, bir tekel değildir. Sübjektif iddialarla da işçi sınıfı partisi olunmaz. İşçi sınıfının partisi olup olmanın nesnel ölçütleri, kistaları vardır. Bir işçi sınıfı partisi başlangıçta belirli sayıda kişilardan bir kadro hareketi gibi başlayabilir. Zaten hiç bir parti ilk kurulduğu anda büyük kitleleri sürükler duruma olamaz, daha yeni kurulmaktadır. Ve böyle bir kuruluş eğer programı, tüzüğü, örgütleniş ilkeleri, benimsediği stratejisi bakımından bilimsel teoriye uygunsuz ve bu stratejisi, programı somut olguların, bilimsel sosyalist teori açısından somut tabihine dayanıyorsa, bu çekirdek halindeki ilk kuruluş işçi sınıfı partisi denebilir. Ama bu kuruluşun gerçekten işçi sınıfı partisi olabilmesi, o niteliği kazanabilmesi, o adı hak kazanabilmesi, ancak işçi sınıfı içinde fiilen örgütlenip, örgütlenmesini geliştirerek, işçi sınıfının politik, ekonomik, ideolojik mücadelesine öncülük ederek, işçi sınıfının bu alanlardaki mücadelesini yönlendirebilme yeteneğine sahip olarak gerçekleşir. Bunu yapabildiği ölçüde, söz konusu parti işçi sınıfının partisidir. Bu yapılamıyorsa, bu yapılamamışsa, ne işçi sınıfının tarihine sahip çıkma girişimleri, ne de enternasyonalizm iddiaları bir örgütü işçi sınıfının partisi yapmaz.

İşçi sınıfımızın 150 seneye bulan bir mücadele tarihi var. Bunun aşağı yukarı 60 seneye bulan süresinde de politik mücadele tarihi var. Bugün işçi sınıfını fiilen hangi örgüt örgütleyebiliyor, yönlendirebiliyorsa, hangi örgüt işçi sınıfı içinde bir taban oluşturabiliyor ve tabanını geliştirebiliyorsa; hangi parti işçi sınıfı ve emekçi kitleler arasında, sol kanat içinde, ülke

politikasında nitel ağırlığını duyurabiliyorsa, ancak o parti işçi sınıfının geçmişten gelen mücadelesinin doğal mirasçısı olur. Doğal olarak o mirasa sahip çıkar.

Enternasyonalizm iddiaları da öyledir. İşçi sınıfı enternasyonalizminin temel ilkelerinden birisi kendi ülkesinde işçi sınıfı hareketini güçlü bir biçimde yönlendirebilmektir. Kendi ülkesinde, kendi ülkesinin işçi sınıfı içinde güçlü olamayan, onu örgütleyip yönlendiremeyen bir örgütün, bir hareketin, uluslararası işçi sınıfı dayanışmasına ve birliğine ne derecede katkısı olabilir? Devrim ilrâç olunmaz diye meşhur bir söz vardır biliyorsunuz. Evet devrim ilrâç olunmaz ve ithal olunmaz. Ama bunun gibi işçi sınıfının enternasyonalizmi de ilrâç ve ithal edilemez.

İşçi sınıfı partisi olma konusunda bir başka noktayı daha işaret etmek isterim. Parti aslında bir sınıf hareketidir. İşçi sınıfının partisi işçi sınıfının politik hareketinin örgütlenişidir. Aslanan sınıf hareketidir. Ama bir ülkenin işçi sınıfının hareketi zaman içinde, kimi koşullarda örgütleniş biçimini, somut örgütlenişini değiştirebilir. İşçi sınıfının partisi olarak sürmekte olan bir örgüt, ortadan kaybolup onun yerini bir başka örgütlenme alabilir. Ama somut örgütlenmedeki değişimler her ne olursa olsun, işçi sınıfının politik hareketi sürer gider ve gelişir. Aslanan sınıf hareketidir.

Dünyaya baktığımız zaman görüyoruz ki, bazı ülkelerde işçi sınıfının partisi olmak iddiasıyla birden fazla parti ortaya çıkmıştır ve hatta bunlardan bir kaçının işçi sınıfı içinde kitle tabanı da oluşmuştur, kitle tabanı da vardır. Ve bu durum bir süre de, hatta uzunca bir süre de devam edebilir. Ama eninde sonunda işçi sınıfı içinde örgütlenip güçlenebilen, işçi sınıfının ekonomik, politik, ideolojik mücadelesini bilimsel sosyalizm düzeyinde yönlendirebilir duruma gelen parti, hareketi alır götürür; egemen çizgi, egemen hareket o olur. Diğerleri küçük anaför akımlar halinde kenarda kalır. Bu süreç içinde böyle durumların yer aldığı da görülmüyor. Eğer birden fazla partilerden bazılarının gerçekten işçi sınıfı içinde bir kitle tabanı varsa, yani bir sınıfsal gücü varsa ve politik çizgileri arasında da uzlaşmaz farklar bulunmuyorsa, o zaman bu partilerin birleştiği de görülür ve tek bir akım halinde, egemen akım halinde işçi sınıfının hareketi olarak sürer gider. Ve bu yoldan da, her iki tarafı bu süreç yoluyla da işçi sınıfının birliği sağlanmış olur.

Türkiye'de demokratik toplumsal muhalefet, ilerici hareket ve işçi sınıfı hareketi böyle gelişmekte olmakla birlikte, işçi sınıfının partisi Türkiye İşçi Partisi varolmak ve gelişmekle beraber, daha önce yası maddelerini anlatırken işaret ettiğimiz üzere, 141 ve 142, maddelerle diğer anti-demokratik maddeler tümüyle ortadan kalkmış değildir. Bu maddeler ve bu maddelere dayanılarak sürdürülen anti-komünizm ticareti işçi sınıfının politik, ekonomik ve ideolojik mücadelesini, bu mücadelenin politik düzeyde somut örgütlenişini olan Türkiye İşçi Partisi'ni tehdit etmektedir. Bu maddeler

ve bu maddelere dayanan anti-komünizm ticareti, tümünde demokratik toplumsal muhalefeti tehdit etmektedir. Ülkenin bilim, düşün, yazın, sanat, basın ve yayın hayatını tehdit altında tutmaktadır. Bu tehdit mutlaka ortadan kaldırılmalıdır. Mutlak surette bu maddeler yürürlükten kaldırılmalı ve anti-komünizm ticaretine bir son verilmelidir.

Bu tehdidin tümüyle ortadan kalkabilmesi, durumun ferahlayabilmesi, normal bir düzeye gelebilmesi için, Türkiye Komünist Partisi adını taşıyan kuruluş, Türkiye'de yasal olarak kurulmalıdır. Politik nedenlerle yurt dışında kalmak durumunda olanlar, yurt içine dönmelerini ve yurda döndükten sonra politik faaliyette bulunabilmelerini sağlayacak yasal şartlar gerçekleştirilmelidir. Türkiye'de demokrasi mücadelesinin açıklığa kavuşabilmesi açısından bu durumların gerçekleştirilmesi şarttır.

Bu düşünce ve gerekçelerle bir Partimiz, kuruluşundan bu yana, politik özgürlüklerin savunulmasını ve genişletilmesini demokrasi mücadelesinin en güncel ivedi hedefi olarak ortaya koymuştur. Tüm ilerici, demokratik güçler, örgütler ve kişiler demokrasi uğrunda verdikleri mücadeleleri bu özgürlükler üzerinde özellikle yoğunlaştırmalıdır. Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye'de Batılı demokrasilerden ne bir fazla, ne bir eksik olan bir demokrasi gerçekleştirme istediğini, düşün ve örgütlenme özgürlüklerini kısıtlamalardan, engellerden kurtaracağını defalarca tekrarlamıştır. CHP'nin nicel, sayısal ağırlığı vardır. Seçimlerde oy çoğunluğunu kazanıp iktidara gelmesi olasıdır. İktidara gelse veya ana muhalefet partisi olarak kalsa da, CHP'nin demokrasi mücadelesi açısından önemi vardır. Geleneksel tabanı olan ve kitle tabanını son yıllarda genişletmiş, yerleşik eski bir partidir. Ne var ki, sayısal ağırlığı ne kadar büyük olursa olsun, CHP yalnız başına politik özgürleşmeyi gerçekleştiremez. Kendi sınıfsal demokratik güçlerin ve en başta sosyalist hareketin desteği zorunludur. Bu desteği seçimlerde oy verilmesi olarak görmek ve göstermek çok yüzeysel, bunun için de yanlış bir tutumdur. Sorun, CHP'nin kendi soluna açılması, güç ve işbirliği etmeye yönelmesidir. CHP'nin sağa, büyük burjuvazi ile uzlaşmaya kaymaktan geri durabilmesi, demokratik hak ve özgürlükleri tutarlı ve etkin biçimde savunabilmesi ve iktidara geldiğinde gerçekleştirebilmesi ancak sola açılmayla, güç ve işbirliğine yönelmesiyle mümkündür. Unutulmamalı ki, oylar alınıp hukukun iktidara gelenebilir, ama gerçekten iktidara olunmayabilir. Gerçekten iktidar, güçlü ve iş başarısı iktidar olabilmek için iktidarın toplumsal dayanışmasını nitel olarak güçlü olması gerekir.

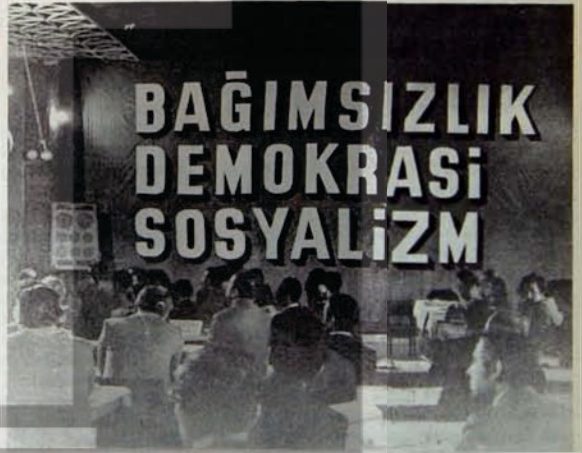
Bu anlayış içinde Türkiye İşçi Partisi, ulusal bağımsızlığın ve ülkenin demokratikleştirilmesinin gereklerinden hareketle, ortak bir platform üzerinde görüşüp anlaşarak Cumhuriyet Halk Partisi'yle, emperyalizme ve faşizme karşı ortak bir mücadele yürütmeyi öngörür.

TİP 1. BÜYÜK

5. Milliyetçi Cephe hükümetinin yerini alacak yeni hükümetçe can, konut, kişi masuniyetini ve eğitim güvenciliğini sağlayıcı kesin tedbirler alınmalı, devlet kadrolarının ve eğitim kurumlarının faşistleştirilmesine son verilmeli; MC iktidarı döneminde yapılan atamalar, şişirilen kadrolar, memur ve öğretmen kıyımları yeniden gözden geçirilerek yeni düzenlemeye gidilmeli; kıyıma, haksızlığa uğramış bulunanlar eski görevlerine ve haklarına kavuşturulmalıdır.

Politik Özgürlüklere İlişkin Olarak:

6. İşçi sınıfımızın ekonomik, politik ve ideolojik mücadelesini ve bu mücadelenin en üst, yani politik düzeydeki örgütsel somutlaşması olan Türkiye İşçi Partisi'nin gelişmesini; demokratik toplumsal muhalefeti ve ülkemizin bilim, düşün, yazın, sanat, basın ve yayın yaşamını sürekli tehdit altında tutan Türk Ceza Kanununun 141-142 ve benzeri diğer anti-demokratik maddeleri derhal yürürlükten kaldırılmalıdır. Bu kapsam içinde:
 - A- Türkiye Komünist Partisi adını taşıyan kuruluş Türkiye'de yasal olarak kurulabilmelidir.
 - B- Politik nedenlerle yurt dışında kalmak durumunda olanların yurda dönebilmelerini ve politik faaliyetleri bulunabilmelerini sağlayacak yasal şartlar gerçekleştirilmelidir.
 - C- 12 Mart döneminde hüküm giymiş olanlarla Devlet Güvenlik Mahkemelerince mahkum edilmiş bulunanların mahkumiyetleri bütün sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılarak bu hükümlüler özgürlüklerine kavuşturulmalıdır.
 - D- Siyasi Partiler Kanunu'nun Anayasa'nın özü ve sözüyle öngörmediği tüm kısıtlayıcı ve yasaklayıcı hükümleri yürürlükten kaldırılmalıdır.

7. Anayasa'nın 2. maddesi, Türkiye Cumhuriyetini "milliyetçi" değil "millî" bir devlet olarak tanımladığı halde, burjuva iktidarlarının şoven milliyetçi bir politika güderek burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin egemenliğini ve çıkarlarını korumak, bozuk düzenin sürekliliğini sağlamak amacıyla Doğu ve Güneydoğu illerinde uygulayageldikleri ayrımcı ve baskıcı ırkçı şoven uygulamalara, kısırtma ve saldırılara son verilmelidir.
8. A- Devlet daire ve kurumlarında çalışanlardan devlet işlerinin yönetim ve denetim işlerini görenler dışında kalanlar devlet memuru tanımı kapsamından çıkarılarak, bugünkü yapay işçi-memur ayrımı ortadan kaldırılmalı, tüm çalışanlarla birlikte sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev hakları tanınmalı ve kendilerine politik örgütlere üye olma olanağı sağlanmalıdır.
 - B- Demokratik hak ve özgürlüklerle bağdaşmayan lokavt yasaklanmalıdır; çalışma hayatına ilişkin kanunların, toplu sözleşme ve grev haklarının kullanılmasını zorlaştıran, etkinliğini azaltan, işverene işçiyi dilediği gibi işten çıkarma olanağını sağlayan hükümleri yürürlükten kaldırılmalıdır.
 - C- Genel grev ve dayanışma grevi yasallaştırılmalıdır. Toplu sözleşme yetkisinin sağlanmasında gizli oy, açık sayıma dayalı referandum tek geçerli yöntem olarak kabul edilmelidir.

I.

Türkiye işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi'nin 1. Büyük Kongresi, kongreye sunulan Merkez Yönetim Kurulu Raporu'nda ve Genel Başkan Behice Boran'ın kongreyi açış konuşmasında belirtilen görüşleri onaylar ve bu görüşleri temel alarak aşağıda belirtilen değerlendirmeleri işçilerin, emekçilerin, tüm demokratik ve anti-emperyalist güçlerin dikkatine sunar.

Kurulduğu günden başlayarak güncel görevin demokratikleşme olduğunu belirleyen, Programında ve Tüzüğünde bu temel görevin altını çizen Türkiye İşçi Partisi, demokratikleşme mücadelesi ile ilgili Parti tutumunu Merkez Yönetim Kurulu'nun 8 Temmuz 1975 tarihli toplantısında kabul edilen Demokrasi Bildirgesi'nde somutlaştırmıştır. Parti'nin gelişme tarihinde önemli bir yer tutan bu bildirme, tutarlı ve sonuç verici bir demokrasi mücadelesinin şu dört temel üzerinde yükselbileceğine işaret etmektedir:

Demokrasi mücadelesi aynı zamanda emperyalizme karşı mücadele ile birlikte verilmelidir.

Demokrasi mücadelesi anti-demokratik eğilim ve uygulamaların ekonomik kaynaklarının kurulmasını da hedef almaktadır.

Tutarlı demokrat olmak, tutarlı demokrasi mücadelesi vermek, bu mücadeleyi tüm toplum yapısının demokratikleştirilmesi için mücadele düzeyine yükseltmek mümkündür.

Politik demokratikleşme, özgürlüklerin kısıtlamalardan kurtarılıp geliştirilmesi, demokrasi mücadelesinin güncel, tvedü gündem maddesidir.

Demokrasi Bildirgesi, demokrasi mücadelesinin üzerinde yükselceği temellere işaret etmenin ötesinde Parti'nin demokratikleşme görevini nasıl kavradığını açıklayan, "sosyalist, ilerici, demokrat, bütün yurtseverlerin birlikte yürüteceği tutarlı bir demokrasi mücadelesinin hedefleri"ni somutlayan bir bölüme de yer vermiştir.

Türkiye İşçi Partisi 1. Büyük Kongresi, Demokrasi Bildirgesi'nin "Demokrasi Mücadelesinin Ortak Platformu" başlıklı bu bölümde belirtilen bütün hedeflerin geçerliliklerini ve önemlerini bugün de aynen koruduğunu belirtir.

II.

Türkiye İşçi Partisi 1. Büyük Kongresi; ülkemizin içinde bulunduğu güncel koşulları, sınıfsal güç dengesini, demokrasi mücadelesinde atılacak ileri adımların, işçi ve emekçi kitleler ile tüm ilerici, yurtseverlerin mücadelelerinin birliği için taşıdığı önemi gözönüne alarak, önümüzdeki kısa dönem içinde, demokrasiden, politik demokratikleşmeden yana güçlerin en geniş birlikteliğini sağlayabilme bakımından ortak somut hedefler olarak ileri sürülebilecek talepleri şöylece belirler:

Faşizmin Tırmanışını Önlemeye İlişkin Olarak:

1. Faşizmi tirmandırma politikasının bir an önce durdurulabilmesi, yaklaşan seçimlerde güvenliği sağlanabilmesi için Milliyetçi Cephe iktidardan düşürülmeli, AP ile MHP'nin dışında bir seçim hükümeti kurulmalıdır.
2. Silahlı ve silahsız saldırıların, cinayetlerin, toplantı, örgüt ve Parti merkezi baskınlarının faileri mutlaka bulunmalıdır. Bu kişilerin saptanmasında, tutuklanmasında, yargı organları önüne getirilmesinde kasıt veya ihmalden doğan kusuru bulunan sorumlulardan ve göz altına alınanlara veya tutuklananlara işkence edenlerden hesap sorulmalıdır.
3. MHP'nin, Ölkü Ocaklarının, komandoları... iş ve dış destekleri ve para kaynakları araştırılıp açığa çıkarılmalı, haklarında yasal kovuşturma açılmalıdır.
4. Yolsuzluk ve rüşvet iddiaları ve bunlara ilişkin dosyalar yetkili makam, kurul ve organlarca bütün boyutlarıyla incelenip kamuoyuna açıklanmalı, gerekli kovuşturmalar yapılarak sorumlular adalete önüne getirilmelidir.

KONGRE KARARLARI

- D. Eşit işe eşit ücret kuralı kesin olarak uygulanmalı, kadını ve çocuk işçilerin mağduriyetlerine son verilmelidir. Kadını ve çocuk işçilerin özel durumları nedeniyle, sağlıklarının korunması, çalışma koşullarının kolaylaştırılması ve eğitim yetiştirilmesi için özel yasal hükümler ve tedbirler geliştirilmelidir.
- E. Tüm işçilere, bilgi ve becerilerini artırabilmeleri, yeteneklerini geliştirebilmeleri, çalışma hayatında ilerleyebilmeleri için eğitim ve kültürel-sosyal faaliyet olanakları sağlanmalıdır.

- F. İş bulmak üzere yurt dışına göç etmek zorunda bırakılmış işçilerin buldukları ülkelerde ve Türkiye'de ekonomik, demokratik, politik haklarından yoksun kılınmalarına son verilmeli, yurda döndüklerinde kendilerine iş olanakları yaratılması için tedbirler alınmalıdır.
- G. Tarım iş yasası bir an önce çıkarılarak gezgin ve geçici işçiler dahil tüm tarım işçileri sosyal sigorta kapsamına alınmalı, emeklilikleri güvenceye bağlanmalıdır. Gezgin işçiler elcilerin aracılığından ve soygunundan kurtarılmalıdır. Tarımda istihdam fazlası açık ve gizli işsiz nüfusun sanayiye ve diğer işkollarına aktarılması için ivedi olarak etkin tedbirler alınmalıdır.
- H. Çalışanların işten çıkarıldıkları veya diğer nedenlerle işsiz kaldıkları hallerde bir güvenceye sahip olabilmeleri için işsizlik sigortası kanunu geciktirilmeden çıkarılmalıdır.
9. A. Geniş köylü kitlelerinin yoksulluk içinde yaşamasında ve toplumun demokratikleşmesini önlemede önemli etken olan adaletsiz toprak dağılımı, topraksız ve az topraklı köylülerin yararlarına uygun olarak düzenlenmeli, bu amaçla seçilmiş "pilot bölge"lerde değil, ülke çapında hızla uygulanacak köklü, demokratik bir toprak ve tarım reformu yapılmalıdır.
- B. Varolan kooperatifler yöredeki nüfuzlu aile ve kişilerin kontrolünden kurtarılıp iş yapıları ve işleyişleri demokratikleştirilmeli, yoksul ve orta köylüler kitlesi kooperatif yönetiminde etkin duruma getirilmelidir. Toprak ve tarım reformu uygulamasıyla yan yana devlet yardımları ve kredi kolaylıklarıyla yoksul ve orta köylülerin üretim kooperatiflerinde birleşmeleri teşvik edilmeli, tarım makineleri ve ileri teknikler kullanarak üretime geçmeleri sağlanmalıdır. Tarım girdileri tek elden devletçe sağlanmalıdır.
- C. Banka kredi fonları üzerinde etkin kontrol ve denetim sağlanarak, kredi dağılımı yoksul ve orta köylüler lehine yeniden düzenlenmeli, her ne nam ve ad altında ve kimlerce alınıyor olursa olsun, sonuçta tefecilikte kullanılan ve milyarları bulan krediler mutlak surette kesilmelidir.
10. Demokrasiye yönelen en büyük tehlike, anti-demokratik eğilim ve baskıların temel kaynağı emperyalizm ve büyük tekeli sermayedir. Bu en gerici güçlerin egemenliğinin yokedilmesinin yolu ancak işçi ve emekçi sınıfların iktidarında köklü devletleştirmelerle açılabilir. Bununla birlikte, varolan koşullarda emekçi halk yığınlarını ezen büyük sermaye tahakkümünün sarsılması, toplum hayatının tüm alanlardaki etkinliğinin bir ölçüde de olsa kurtulması mümkündür. Tekeli faaliyetlere karşı kullanılabilen yasal olanaklardan yararlanılmalı, yeni ve etkin yasalar çıkarılmalıdır. Büyük tekeli sermaye kuruluşları en sıkı bir biçimde denetlenmeli, bunun için özel kurumlar oluşturulmalı, büyük tekeli kuruluşlarla devlet işletmeleri arasındaki kamu fonlarının yağmalanmasına dayanan ortaklık ve işbirliğine son verilmeli, etkin bir vergi denetimi sağlanmalıdır.

11. Sosyal Sigortalı Kurumu, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur birleştirilerek üye tahannüs yönetim ve denetim etkin bir şekilde katıldığı bir tek sosyal güvenlik sistemi oluşturulmalıdır. Diğer kurumların özel sosyal güvenlik sandıkları, hirikmiş fonları ve bu fonların işletilmesinden elde edilmiş kazançlarıyla birlikte bu sisteme katılmalıdır. OYAK, MEYAK ve tasarrufların İYAK, ordu kadrolarını, bürokrasiyi ve işçi sendikalarını sanayi ve ticaret alanlarına sokarak bu yoldan bu etkin toplum kesimlerini kapitalizm ve emperyalizmle ullaştırma ve hütünlleştirme girişimleri olduğundan, OYAK ve MEYAK tasfiye edilmeli, OYAK tesisleri devletleştirilmeli, İYAK'tan vazgeçilmelidir.

12. A. Askeri hizmet süresi kısaltılmalıdır.
- B. Asker ailelerine yardım tüm er ve erbaş ailelerini kapsamalı ve yardımlar asgari ücret esas alınarak devlet bütçesinden karşılanmalıdır.
- C. Askeri birlikler işçilerin, köylülerin ve gençliğin demokratik/ekonomik hak ve özgürlükler için verdikleri mücadeleyi hastırılmakta kullanılmamalıdır.
13. Eğitim ve öğretim demokratikleştirilmeli, bilimsel temele oturtulmalıdır.
- A. Orta ve yüksek öğretim kurumları ve öğrencileri faşist, şeriatçı en azından gerici baskı altında tutmak ve yeni kuşakları bu düzeyde şartlandırmak amacıyla yürütülen çeşitli uygulamalara, okullarda, fakülterde ve öğrenci yurtlarında can güvenliğini ve gençlerin öğretim ve eğitim görme hak ve özgürlüklerini yok eden saldırılara, cinayetlere, ayırım gözetim işlemlere son verilmelidir.
- B. Yüksek okul ve üniversitelerin demokratikleştirilmesi için yöneticiler seçimle göreve gelmeli ve bu seçimlere öğretim üleriyle asistan, okutman ve öğrenci temsilcileri de katılmalıdır. Ayrıca bu kurumlarda görev yapan işçi, memur ve öteki çalışanların kurum yönetimine katılmaları sağlanmalıdır.

- C. Kimi üniversitelere ilişkin özel kanunlar yürürlükten kaldırılarak tüm üniversiteler aynı kanuna bağlanmalıdır. Üniversiteler kanunundan anti-demokratik maddeler çıkarılmalı, gerçek üniversite özerkliği sağlanmalı, öğretim üyelerinin politik haklarına getirilen kısıtlamalar kaldırılmalı, öğrencilerin yüksek okul ve fakülterde serbestçe örgütlenmelerini ve yüksek okul veya fakülte ve üniversite yönetimine öğrenci temsilcilerinin etkin biçimde katılmaları sağlanmalıdır.
- D. İlk ve orta öğretim kurumlarında da yöneticiler öğretim kadrosunun oylarıyla göreve gelmeli ve özellikle orta öğretim kurumlarında yönetim karşısında öğrencileri temsil edecek sorun ve isteklerini bildirecek, okul içi yaşamın düzenliliğinin sağlanmasında yardımcı olacak okul öğrenci örgütleri kurulmalıdır.
- E. İlk ve orta öğretim ders programları ve kitapları bilimsel temellere dayalı, toplumsal gelişmenin gereklerine cevap verecek nitelikte hazırlanmalı ve öğretmenlerin demokratik kitle örgütü temsilcileri etkin bir biçimde bu hazırlanışa katılmalıdır.
- F. Eğitim olanakları bakımından okullar arasındaki farklılıklar kaldırılmalı, herkese eşit koşullarda okuma olanakları sağlanmalıdır. Gece eğitimi ve üretime bitirilmiş mektupla eğitim yaygın ve etkin olarak uygulanmalıdır.

KONGRE KARARLARI (devamı)

Dış Politikaya İlişkin Olarak:

14. Kıbrıs sorununun ABD'nin dayattığı bir plana göre ve onun arabuluculuğu ile bir çözüme kavuşturulması girişimleri, Ada'nın hukuk düzeyinde federatif bir devlet görünümü altında fiili taksimini, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu'nun ABD tarafından kontrol ve tehdit altında tutulabilecek bir üs haline getirilmesini ve bunun sonucu olarak da Türkiye'nin ABD emperyalizmine ve NATO'ya daha da bağımlılaştırılmasını öngörmektedir. Bağımsızlığı, egemenliği, toprak bütünlüğü ve bağımsızlığı uluslararası garanti altına alınmış, bu garanti altında tüm yabancı üs ve askerlerden arınmış ve kendisi de askersizleştirilmiş, her iki toplulumun yönetimlerinin demokratikleştirildiği, emekçi halk kitlelerinin topluluk ve merkezi devlet yönetimlerinde söz ve karar sahibi olabildiği ve eşit şartlar altında kardeşçe, uyumlu bir biçimde yaşayabildiği bir Kıbrıs devletinin oluşturulması, temelde Kıbrıs Türk ve Rum topluluklarının, hem de Türkiye ve Yunanistan'ın hak ve çıkarlarına, Akdeniz ve Ortadoğu'nun güvenliğine ve dünya barışına en uygun çözümdür. Kıbrıs sorunu bu ilkeler çerçevesinde çözüme kavuşturulmalıdır.
15. Ege sorunu Türkiye ve Yunanistan'ın çıkar ve haklarını karşılıklı koruyacağı ve Ege'yi uluslararası trafiğe açık tutacak bir çözüme barışçı yoldan kavuşturulmalıdır. Oniki Ada, Yunanistan tarafından askeri tesisler kaldırılarak yeniden silahsızlandırılmalı ve Türkiye'de bu adalar üzerinde hak iddia edici yayın ve eylemlere son verilmelidir.
16. Ulusal bağımsızlığın gerekleri açısından temel çözüm Türkiye'nin NATO'dan çıkması olmakla birlikte, bugün gündemde olan ABD ile yapılmış ikili askeri anlaşma TBMM'nce reddedilmeli, silahlı kuvvetler silah araç ve gereç bakımından ABD'ye bağımlı olmaktan çıkarılmalı, NATO stratejisine göre değil, yalnızca yurt savunmasına göre yeniden örgütlenmelidir.
17. Türkiye'nin kalkınmasını, sanayileşmesini engelleyici, çıkarlarını zedeleyici niteliği artık tüm açıklığı ile ortaya çıkmış bulunan AET-Türkiye Ortaklık Andlaşması feshedilmeli, bunun yerine AET ile ikili ticaret anlaşmaları yapma yoluna gidilmelidir.
18. Sovyetler Birliği'yle ortaklaşa hazırlanmış bulunan siyasal işbirliği belgesi bir an önce imzalanmalı ve bölgedeki tüm komşu devletlerle dostluk ve saldırmazlık anlaşmaları yapılmalıdır.

III.

Partinin Özgün Görevlerine İlişkin Olarak:

1. A. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; bu kararların ikinci bölümünde belirtilen talep ve mücadele hedeflerinin gerçekleştirilmesi için lütfen demokratik güçlerin en geniş birlik ve dayanışma içinde mücadelesini gerekli görür; bunun gerçekleştirilmesi için elden gelen çabayı göstermek üzere Parti organlarını ve tek tek bütün üyelerini görevli kılar.
- B. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; buna bağlı olarak, ulusal bağımsızlığın ve ülkenin demokratikleştirilmesinin gerekleri açısından hareketle, ikinci bölümde ortaya konan hedefler ve bunlara ilişkin görüş ve çözüm önerileri çerçevesinde ortak bir platform üzerinde anlaşarak, emperyalizme ve faşizme karşı güç ve işbirliği yapmak üzere Cumhuriyet Halk Partisi'ne çağırıda bulunur.
2. A. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; Türkiye işçi sınıfının sendikalaşma hareketini burjuvazinin belirlediği sınırlar içinde tutmaya çalışan sınıf uzlaşmacılığı anlayışını reddeder; bu anlayışı etkisizleştirmek ve giderek sendikalaşma hareketinin bütünüyle tasfiye etmek için mücadeleye devam edeceğini belirtir.
- B. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; ilercici sendikalaşma hareketi yönündesinden saparak, onun burjuvazinin belli bir kesiminin yedeğine alınması sonucunu doğuracak her türlü akım ve görüşlerle ödünsüz olarak mücadeleye azmini teyid eder.
3. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; tarım işçileri ile işçi sınıfı-

nın baş müfettihi yoksul köylüler içinde Parti hareketinin gelişip güçlendirilmesini, ayrıca bu kesimlerin ekonomik, demokratik çıkar ve talepleri doğrultusunda örgütlendirilip mücadeleye katılmalarını sağlamak görevine partilerin önemle dikkatini çeker.

4. A. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; öğretmen, teknik eleman, memur ve benzeri emekçi kesimlerin demokratik kitle örgütlerini güçlendirip geliştirmek doğrultusunda yoğun çaba gösterilmesini, bu kesimler arasında Partinin saygınlığının artırılmasını ve çalışanların birliğini parçalayıcı akımlarla mücadele edilmesini Partilerin önemli görevi sayar.
- B. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; toplumsal yaşamın her alanında süren bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin gerekleri açısından, gençliğin örgütsel dağınıklık içinde olduğunu ve bu durumun olumsuz etkilerini tesbit ederek; tüm emekçi sınıflardan gençler içinde Parti'nin yönlendirici ağırlığını artırma ve bu yönlendirmeyi özellikle yığınsal ve etkin demokratik örgütlenmelere dönük olarak geliştirme yolunda Partileri görevli kılar.
5. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; işçilerin yoğun bulunduğu kentler ve bölgelerde Parti örgütlenmesinin temel taşlarının atılması bulduğunu göz önüne alarak, bu yörelerde örgüt yapısının geliştirilip güçlendirilmesi, daha üst düzeyde örgütsel dağınıklık içinde olan yerlerde yeni örgüt kurulumu ihmal edilmeksizin kırsal alanda 1976 yazında başlatılmış olan örgütlenmenin genişletilmesini ve etkinleştirilmesini gerekli görür.
6. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; bugün Parti'ye kayıtlı binlerce üyeden oluşan sağlam kadro ve bilimsel sosyalist ilkelere dayalı olarak bu üyeler eliyle kurulmuş aynı sağlamlıktaki Parti yapısını göz önünde tutarak, proletaryanın Parti içinde ağırlıkla yer alması gerektiğini bir an hatırdan çıkarmaksızın bilinçli, öncü ve mücadeleciler yeni üyeler kazanarak üye sayısını kısa sürede bugünkünden birkaç katına yükseltmeyi öngörür. Ayrıca kadın üye kazanımının artırılması ve Parti'de kadın üye oranının daha yükseltilmesi gereğinin öneminde dikkati çeker; öngörülen hedeflerin gerçekleştirilmesi için çalışma ekiplerini özellikle görevlendirir.
7. Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin mümkün olan en geniş kitleleri kavrayabilmesi, ilerici, yurtsever, demokrat güçlerin desteğini kazanabilmesi için gerekli politik esneklikle, işçi sınıfı ideolojisinin büyük bir titizlik içinde ve hiç bir ödün verilmeksizin savunulmasını ayrılmaz bir bütün olarak görür.

Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; sosyal demokrat harekete ve küçük burjuva çizgilere karşı tutumunu, bu politik-ideolojik akımların ikili niteliğini gözönüne alarak belirler. Sınıf mücadelesi gerçeğini, işçi sınıfının öncü, devrimci rolünü reddeden, sık sık emperyalizmle ve büyük burjuvaziyle uzlaşma eğilimlerini açığa vuran bu akımları bağımsızlık ve demokrasi yolunda daha tutarlı, kararlı konumlara çekebilmek amacıyla elden gelen çabayı gösterirken, bu akımların işçi ve emekçi sınıflar üzerinde olumsuz etkilerini kırmak için kesintisiz bir mücadele verilmesi gerektiğini vurgular.

Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; maoculuğun ve goşizmin yalnız sosyalist hareket bakımından değil, tüm ilerici gelişmeler açısından taşıdığı zararlı, yıkıcı etkilerine karşı kesin bir tavır alma ve mücadeleye zorunluluğuna bir kere daha işaret eder. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da süregelen şoven politik ve uygulamalara karşı demokratik mücadeleden başıyaya ulaşılabilsin, ancak işçi sınıfının bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olarak sürdürülmesiyle mümkün olabileceğini belirtir.

Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi; her türlü "sağ" ve "sol" sapmalarına karşı derin bir sorumluluk içinde sürdürdüğü mücadelenin artan başarılarla kazanacağına olan inancını belirtir.

Güç Görevler Eşiğinde Güçlü Adım

METİN ÇULHAOĞLU

Türkiye İşçi Partisi'nin 1. Büyük Kongresi, geçtiğimiz hafta yapıldı. Kongre ile ilgili izlenimler, YÜRÜYÜŞ'ün diğer sayfalarında yer alıyor. Ancak bunların arasında iki belirgin yönü dikkat etmek gerekiyor. Birincisi, parti hareketine inananlar, bağlananlarla ilgili. Öye ya da sempatican, parti hareketine bağlananlar, Büyük Kongre'yi büyük bir kıvanç ve mutlulukla izlediler. Parti hareketine güvenenler, yoğun ve yorucu bir dönemin somut ürünlerini izlerken kıvanç ve mutluluk içindeydiler. Şimdi, bu kıvanç ve mutlulukla bilimsel olarak yeni ve daha güç görevlerin üzerine yürüyecekler.

HAYATIN YARATICILIĞI UNUTULMAMALI

Kongreye ilişkin izlenimler açısından ikincisi yönü de şu: TİP kongresi, bazıları için de şaşırtıcı oldu. İlgili ve kalabalığa şaşırdılar. Bilinç ve disipline şaşırdılar. Ortalıkta "istisnalar" göremedikleri için şaşırdılar.

Şaşırınlar, parti hareketinin karşısında ya da ona düşman olanlar. Ancak niçin şaşırdıkları konusunda net olmak gerekiyor. Bunun için önce şunu bilmek zorunlu: Türkiye İşçi Partisi'ne düşman ya da karşıt oluşun özünde her zaman, parti kavramını kavrayamamak önemli bir yere sahip. Şaşkınlığın biçimi "TİP'in nasıl olup ta bunca insanı, böyle bir disiplin içinde ve böyle bir bilinç düzeyinde bir araya getirebildiği" sorusuna ortaya çıkıyor. Ancak öz, bundan daha farklı. Şaşkınlığın aslı özü, parti kavramını yeterince özümleyememek. Düşmanlık ya da karşıtık, hangi "ideolojik" görünümü alırsa alsın, özünde, parti kavramına olan inancsızlığı, partiye olan güvensizliği, kimi "parti" deneyimlerinin yarattığı bezginlik ve umutsuzluğu taşıyor. Parti ile "parti" arasındaki farkın sergilenmesi, kimileri için uyarıcı olduğu kadar şaşırtıcı da oluyor.

Parti kavramını yeterince özümleyebilemek, ancak parti ile hayat arasındaki bağları kavramakla mümkün. Öncelikle bilinmesi gereken, Partinin yaşayın, gelişen canlı bir organ olduğu. Buna bağlı olarak ortaya çıkan diğer bir sonuç da şöyle: Partiyi besleyen, güçlendiren temel unsur, partinin ve partillerinin öznel yetenekleri ile birlikte, toplumun nesnel gelişimi. Bu nesnel gelişimin ortaya çıkardığı gereksinimler.

Bunu unutanlar, unuttukları için de şaşırınlar şöyle düşündüler: Türkiye İşçi Partisi 12 Mart döneminde ağır bir darbe yememiş miydi? "Sürükleyici" kadrolarının önemli bir bölümünü şu ya da bu nedenle yitirmemiş miydi? Yazar, çizer, örgütleyici ve konuşmacıların önemli bir bölümü yeni partileşme hareketinin dışında kalmamış mıydı? Hatta şimdi partiyi karşı değil miydiler?

Hayatın yaratıcılığı konusunda kuşkuyla olanlar, hayatın yaratıcılığı ile partileşme arasındaki ilişkileri göremeyenler, hep bunları düşünüp bunları sordular. Hayatı unuttukları için şunları da unuttular: 12 Mart döneminin izleyen net sıçramanın ürünü olan örgüt açlığı içinde bulunan işçileri unuttular. Sosyalizm özlemi içindeki işçileri unuttular. Hayatla bağlarını koparmadıkları, sosyalist mücadeleye olan inanç ve bağlılıklarının önüne başka hiç bir "kaygı" koymadıkları işçi deneyimleriyle gelişen parti yöneticilerini unuttular. Geçmişin dersleriyle parti okulu içinde yönlendirilerek gelişen, her türlü yükü sırtından kaldıran, partililikleri sayesinde öğrenciliklerini aşan gençleri unuttular. Bunun için şaşırdılar.

GÜÇ, AMA KAÇINILMAZ GÖREVLER

Parti ile hayat arasında canlı, kopmaz bağlar var. Bu bağları görebilmek, her sosyalist için büyük bir zorunluluk. En başta partililer için. Çünkü partililer, "şaşırmamak" la yetinemezler. Geçmiş dönemim kaza-

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ 1. BÜYÜK KONGRESİ, NİTELİĞİ İLE, ALDIĞI KARARLARLA PARTİNİN KURULUŞUNDAN BU YANA ALDIĞI MESAFEYİ, ATTIRGI ADIMLARI VURGULARKEN, DİĞER YANDAN DA İŞÇİ SINIFI HAREKETİNİN ÖNÜNDEKİ DEVASA SORUNLARI, OMUZLANMASI GEREKEN SAYISIZ GÖREVI VURGULUYOR.

nımlarının ve birikiminin kanıtlanması, geçmiş dönemin öğrettiklerini hazmedilmesi, partililer için gerekli. Ancak kendi başına yeterli değil. Partililerin bundan öte görevleri var. Bu görevleri yerine getirebilmek için, parti ile hayat arasındaki bağları daha kapsamlı, daha boyutlu ve en önemlisi yalnızca o güne kadar alınan mesafe açısından değil, geleceğin görev ve hedefleri açısından kurmak gerekiyor.

Büyük Kongre'de delege Reşat Kadayıfçılar belirtti: Türkiye'de, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin nesnel birikim ve temelleri ile bu mücadelenin sürdürücüsü olan örgütün öznel gücü arasında önemli bir fark var. Parti hareketinin, partili mücadelesinin özü, bu farkın giderek daha büyük ölçülerde kapatılmasına dayanıyor.

Bu, dünyanın her yerinde böyle. Dünyanın her yerinde, en güçlüsünden en güçsüzüne kadar, bütün işçi sınıfı partileri aynı sorunla karşılaşıyor. Bütün işçi sınıfı partileri, gelişmelerinin motoru olacak şekilde bu farkı kapatmaya çalışıyorlar. Özel güçlerini, giderek daha geniş toplumsal kesimleri kapsayacak, mevcut birikimin giderek daha büyük bir bölümünü parti hareketi doğrultusunda kanalize edecek biçimde artırmaya çalışıyorlar.

Türkiye İşçi Partisi'nin önündeki güç ama kaçınılmaz görev de bu. 1. Büyük Kongre, bu görevin omuzlanması yolunda partinin yeni bir açılım içine gireceğini vurguluyor. Büyük Kongre'yi değerlendirenler kavranması gereken temel noktalardan biri bu.

TEORİ İLE PRATİĞİN BÜTÜNLEŞTİĞİ PLATFORM

Ancak bundan önce, geçmişle ilgili somut bir örnek vermek gerekiyor: Parti, teori ile pratik arasındaki bütünleşmenin sağlanabileceği tek platform. Türkiye İşçi Partisi, sınıf sendikacılığı konusunda bilimsel ve tutarlı ilahelerle yola çıktı. Bu ilkelere, örgütlenme bekleyen işçi sınıfı tabanına yöneldi. Bu ilkelere sendikal alanda hayata geçirmeye çalıştı. Bu pratik faaliyet sırasında, DISK üst yönetiminin engellemeleri ile karşılaşıldı. Parti, bu pratikten hareketle, genelde sınıf sendikacılığı, özde DISK üst yönetiminin konumu üzerine teorik açıklamalara da kavuştu. Bir başka deyişle pratik, partiyi temel ilkelere ötesinde, somut veri ve koşullardan hareketle yaratıcı olmaya zorladı. Yaratıcılık, ürünlerini getirdi. Şimdi, bu ürünler partinin tüm üyelerince benimsenmiş ve özümsemiş bulunuyor. Kongre'de söz alan delegelerin hemen hemen tümünün DISK üst yönetiminin tutumu ile ilgili özel ve pratik bilgilerinin, teorik çözümleme ve hedeflere bütünleştirilebilmeleri, partinin işçi sınıfı içinde kökleşmesi açısından en büyük güvenciyi oluşturuyor. Teori ve pratik arasındaki bu bütünleşme tek doğru yolu ortaya çıkarıyor: Bilimsel sosyalist ilkelere sendikal planda hayata geçirilmesi işçi sınıfının içinde bilinçli ve kararlı bir şekilde çalışmak.

Bu, geçmişle ilgili ve geleceğe yönelik açıklıklara bir örnek. Ancak gelecek ilgili başka noktalar da var. Türkiye'nin nesnel koşulları, örgütlenme bekleyen birikimin boyutları, işçi sınıfı içinde kökleşmenin yansısı, partinin toplumu her kesimine hem de

aynı süreç içerisinde yaklaşmasını gerektiriyor. Büyük Kongreye sunulan Merkez Yürütme Kurulu Çalışma Raporu bunu şöyle dile getiriyor: "... işçi sınıfının yoğun olduğu sanayi bölgelerinde Parti yapısını geliştirip güçlendirmeyi ihmal etmesizin Batıdan Doğuya kırsal alanda başlatılmış olan örgütlenmenin geliştirilmesini, işçi sınıfının baş müttefiki yoksul köylüler için de hareketin geliştirilip güçlendirilmesini sağlamak zorundayız. Bunlarla beraber toplumun en dinamik, hareketli ögeleri arasında bulunan gençlik kesimi içinde Partimizin taraftar ve üye sayısını artırmak, kentlerin emekçi sınıfları ve toplumun diğer hareketli katmanları olan öğretmen, teknik eleman, memur örgütlerinin geliştirilip güçlendirilmesine yardımcı olmak, ülkenin egemen sınıflarının ayrımcı bölücü, baskıcı politikasını önlemek ve ülkenin demokratikleşmesini sağlamak üzere, değişik katmanlardan bu mücadeleye yatkın herkesi ve her örgütü ortak bir platform etrafında birlikte ve örgütlü olarak harekete geçirmek zorundayız."

GÖREVLERİN BİLİNCİNDE OLMAK, BİR ADIM ATMIŞ OLMAK DEMEKTİR

Omuzlanması gereken acil görevler, MYK Raporunda böyle vurgulanıyor. Az önce verilen örnekten hareketle, şematik olarak, mücadele süreci yine böyle işleyecek: Türkiye İşçi Partisi, 1. Büyük Kongresi ile alındıta belirlenen kesimlerdeki çalışmalarında yeni bir döneme girmiş oluyor. Elde, ilk yaklaşım için gerekli ön bilgi ve ilkeler var. Parti, buradan yola çıkacak. Sonra, parti faaliyeti ile ortaya çıkan zengin deneyimler, yeni ve Türkiye koşullarında yaratıcı teorik çözümlere zorlayacak. Bu çözümlerler ışığında girilecek parti mücadelesi, yeni pratik deneyler getirecek.

Süreci geliştirken, Türkiye İşçi Partisi, toplumun çeşitli kesimlerine ve bu kesimlerdeki parti faaliyetine ilişkin teorik ve pratik açılımlara kavuşacak. Önümüzdeki dönem, işçi sınıfı içinde kökleşmesini sürdüren Türkiye İşçi Partisi'nin başta yoksul köylülük olmak üzere demokratik toplumsal muhalefetin en geniş kesimleri içindeki faaliyetleri ile birlikte yaratıcı teorik açılımlar getireceği dönem olacak. Bir bakıma bu dönemde Türkiye İşçi Partisi, burjuvazinin ve onun "örtülü" ortaklarının kendisini soyutlamaya çalıştığı geniş alanlara açılacak.

Birinci Büyük Kongre'nin odak noktalarından biri, burada Partinin, 1. Büyük Kongre ile attığı güçlü adım, Kongre Kararları'nda somutlandı. Kongre Kararları, geniş kitlelere ağırlıkla, bilimsel sosyalizmin ilkelerinden kaynaklanan sağlam bir sıçrama tahtası niteliği taşıyor.

Türkiye İşçi Partisi 1. Büyük Kongresi, niteliği ile, aldığı kararlarla partinin kuruluşundan bu yana aldığı mesafeyi, attığı adımları vurgularken, diğer yandan da işçi sınıfı hareketinin önündeki devasa sorunları, omuzlanması gereken sayısız görevi vurguluyor.

Yalnızca vurgulanmakla kalmıyor. Sorunların çözümünde, görevlerin omuzlanmasında hazin ve kararlı olduğunu ilan ediyor. Türkiye İşçi sınıfının partisinin, bu görev ve sorumluluğu da başarı ile yerine getireceğinden kimsenin kuşkusuna olmasın.

Parti Hareketinin Temeli:

Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluş öncesi hazırlık dönemi oldukça uzun sürdü. Bunun başta gelen nedeni, tüzük ve program çalışmalarının, olabildiğince titiz ve öznenli biçimde uzun süre sürdürülmesi, bu çalışmalar sırasında ülkenin değişik yörelerinde bulunan ve Parti'nin kuruluşunda görev almayla hazırlanan bütün arkadaşların bu çalışmalara katılmalarını sağlanması endişesiydi. Diğer bir nedeni ise, af yasası ve buna bağlı olarak Anayasa Mahkemesi kararından sonra geçmiş dönem Türkiye İşçi Partisi merkez yöneticilerinin hapisinden çıkmasıyla birlikte oluşturulmaya çalışılan yeni örgüte, vaktiyle birlikte çalışılan arkadaşların, hareketin vardığı aşamaya uyarlı olarak ve bu koşullarda mümkün olan en büyük çoğunluğunda bir araya getirilmesi kaygısıydı.

YORGUNLAR, YILGINLAR

12 Mart döneminde işçisizliğimiz ve emekçi halk kitleleri daha bilinçlenmiş olarak çıkmıştı. Bunda kimsenin kuşkusu yok. Ancak ağır baskı döneminin sosyalist harekete vurduğu darbenin önemi de azımsanmamalı. Örgütün kapatıldığı, ister istemez dağınıklığa yol açan ve çok ağır koşullar altında geçen yıllar, eskiden çalışmaların içinde yer almış herkesin istisnasız olarak aynı biçimde, hiç bir şey olmamışçasına "bıraktırdığı" yerden yeniden harekete geçmesini elvermeyecekti elbet. Uzun hazırlık süresi aynı zamanda bir anma süreci de oldu. Eski dönemde partili olan, kendini hâlâ öyle sayan çok kimse vardı ama bunların bir kısmı, belki kendileri de farkında olmadan artık eski yol arkadaşları durumunda idiler.

Hareketin yeniden filizlenip, yeşertilmesi kesin olarak gündeme geldiğinde, gerek bu "eski yol arkadaşları"ndan bir bölüğünün, gerek onların dışında bir takım çevrelerin, ilk bakışta farklılığı gibi görünene, ama hepsinin de vardığı sonuç aynı olan tezlerle ortaya çıktığı görüldü. "Beklemek", örgütlü mücadeleden iletiriyi, bilinmeyen bir geleceğe etenilmesi. Varılan sonuç buydu. Bunlara göre, daha önce CHP'nin durumu değerlendirilerek değinildiği üzere, CHP iktidara gelmeden ve Anayasa'ya aykırı yasalar bir bir ve CHP eliyle temizlenmeden, hareketin bugün vardığı aşamada, onun gereksinimlerine cevap verebilecek bir parti kurulamazdı. Yorgunluklarını, yalınlıklarını kendilerine dahi itiraf edemeyenlerin "örgütsüzlük" savını ileri sürerken buldukları parlak gerçekler işle bunlardı. Unutulan veya unutturulmaya çalışılan, bir hareketin kendine uygun yasal ortamı öncelikle kendisinin mücadelesinin sağlayacağı ve yasal olanakları son katresine kadar kullanıp geliştirilmeden iş çözümleri, ileri sürülen gerekçeler ne olursa olsun sosyalizmle, sosyalistlikle asla bağdaşmadığıydı.

Parti'nin kuruluş döneminin aynı zamanda bir anma süreci de olduğu söylenmişti. Çerçekten, sonuçta hareketi "tasfiye" ye yönelik görüş ve tezlerle ortaya çıkanlar, hareketi tasfiye edemediler ama, kendilerini hareketten tasfiye ettiler.

GEÇMİŞ DENEYLERLE YENİ BİR HAMLE

Partimizin kuruluşunda yer alanlar ise adları tüzüğün arkasında yazılı olanlar ve olmayanlar, geçmiş dönemin deneyinden geçmiş ve ayakta kalmış arkadaşları olarak Türkiye İşçi Partileri, Parti kurulların sorumluluklarının bilincindediydiler. Beğenilsin beğenilmesin, sahip çıkılsın çıkılmasın, taraftar olunsun olunsun, on yıllık mücadelesiyle Türkiye İşçi Partisi geçmiş döneme damgasını vurmuştu. Küçük burjuva kökenli "sol"lar ne derse desin, bugün hareket yeniden örgütlenirken, gerek işçi sınıfının, gerek burjuvazinin gözlen TİP'ilerin üzerindeydi. Bundan sonra, bütün hesaplar ve değerlendirmeler Türkiye İşçi Partisi'nin varlığı gözönüne alınarak yapılacak, çizgiler o nirengi alınarak çekilecek, herkes yerini Türkiye İşçi Partisi'ne göre tayin edecekti. Hepsinden önemlisi, egemen sınıflara, nice 12 Mart dönemleri de gelse hareketin durmayacağı, durdurulamayacağı, vurulan bütün darbelerin, ağacın kökünü kuvvetlendiren budama işlemlerinden, zorunlu arınma sürecinden başka anlamı olmayacağı gösterme zorunluluğu vardı. Braktırlan yerden, ama bir adım geri çekilmeden ve eskisine oranla daha da hızla yeniden boy atıp gelişebilmek gerekiyordu.

Program ve tüzük bu sorumluluk anlayışı ve bilinçle hazırlandı. Geçmiş dönemlerin tek başına alındığında anlamsız gibi görünecek bütün deneyleri, bu deneylerin öğrettikleri tüzüğe yansıdı. Yıllardır hareketin içinde olmanın kazanımını ile toplum yapısının doğru bir analizi ve buna bağlı olarak sosyalizm yolunda önümüzdeki dönemlere ışık tutacak öneriler programı oluşturdu.

O günden bugüne kadar geçirilen dönem program ve tüzükte yer alan ilke ve görüşlerin hayata geçirilmeleri yolunda ilk adımların atıldığı ve ilk meyvelerin derlendiği dönem oldu.

ÇALIŞMA EKİPLERİNE DAYALI PARTİ YAPISI: İLK DENEYLER VE OLUMLU SONUÇLAR:

Daha Partimizin kuruluşundan kısa bir süre sonra ilk üyeler kazanılıp ilk örgüt birimleri kuruldu. Parti organları tüzüğün bu en önemli ilkelerinden birinin hayata geçirilmesi, başıyla yürütülmesi için olanaklarını seferber etti. İlk ekipler oluşturuldu ve çalışmalara başladı. Dikkat ve titizlikle işe girilen her yerde sonuçlar çarpıcı oldu. Önceleri yalnızca işçi olmayan kesimden üyelerden oluşan ve çevrenin de normal olarak ancak buna elverişli bir ilçe çalışma ekiplerinin özellikle işyerlerine yönelik çalışmaları; Parti'nin bu yörelerde etkinliğinin artırılmasıyla birlikte yeni üyeler kazanımı da sağladı ve üye sayısı hızla artarken bu sayı içinde işçi üye sayısı kısa sürede daha büyük bir hızla artarak üçte bir yükseldi. Birlikte, üyelerin birlikte eğitim, düzenli Parti çalışması, ideolojik düzeylerinin yükseltilmesi ve arkadaşlık bağlarının, üyelik bilinçlerinin pekiştirilmesi, propaganda ve yayın çalışmalarındaki düzenlilik ve süreklilik, yalnızca bu sonuç dahi çalışma ekiplerinin Parti yapısında nasıl nesnel bir öge olarak ortaya çıktığını belirtmeye yeter. Bazı çalışma ekiplerinde bu sonuçlardan bir bölümü diğerine ağırlık bastı. Ama herşeyden önce örgüt birimlerinde ve üyelerce ikenin önemi kavrandı. Henüz bütün üyelerimiz ve aday üyelerimiz bir çalışma ekibine bağlı değil ve henüz ekip oluşturamamış örgütlerimiz de var. Ama alınan ilk sonuçlar, ilk başarımlar olarak, geçtiğimiz dönem önemli bir başansı sayılmalıdır. Herhalde çalışma ekipleri konusunda bundan sonra da Parti organları ve özellikle yerel örgüt birimlerinde önde gelen gündem maddesi olarak önemi koruyacaktır.

DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK: PARTİ İÇİ DEMOKRASİ, BİLİNÇ, GÜVEN VE SORUMLULUĞUN İFADESİ: KESİN DISİPLİN:

Bilimsel sosyalist bir parti olmanın temel ilkelelerinden olan ve birbirine karşı gibi görünen "demokratik" ve "merkeziyetçilik" bileşenlerinin diyalektik bir bütün oluşturmasıyla kendini gösteren "demokratik merkeziyetçilik", bütün Parti yaşamımızda, üyelerle örgüt, alt kademelerle merkez organları arasındaki ilişkilerde temel ilkemiz oldu.

Parti içi demokrasiyi kurumsallaştıran öğelerden başlıca, tüzüğümüzde dikkatle formüle edilmiş olan çalışma ekiplerinin ilçe düzeyinde, ilçe temsilcilerinin ilçe düzeyinde ve nihayet bölge ve il temsilcilerinin Merkez organları düzeyinde; gündem çerçevesi içinde Parti sorunlarını tartıştıkları, görüşlerini ve somut önerilerini dile getirdikleri konferans biçimindeki "toplantılar"dı. Henüz kuruluş aşamasında bulunan yerel örgüt birimlerinin hepsinde bunların düzenli aralıklarla yapıldığı söylenemez; ama yapıldığı her birimde sağladığı yararlar somut olarak kısa sürede kendini gösterdi, üye veya birimlerin deney ve kazanımlarının diğerlerinin de deney ve kazanımı olması, onları da aynı yolda teşvik etmesi toplantıya katılan yerel örgüt birimleri veya üyelerle yaratıldığı kamçılayıcı etki mutlak oldu. Geçtiğimiz dönemde merkez düzeyinde, Tüzüğümüzün öngördüğü süre ve biçimde üç il Temsilciler Toplantısı ile dört Bölge Temsilciler Toplantısı yapıldı. Bu toplantılar, bir yandan Parti içi demokrasiyi peçinleştirir ve belirlenen kazanımları sağlar, diğer yandan da kamuoyuna yansıdığı kadaryla Parti'nin vardığı aşamamın somut göstergesi oluyor; gelişmesini belirleyen bir kilometre taşı ödevini görüyordu.

Yerel kongrelerimiz de Parti içi demokrasisinin hayata geçirilmesinin yeni kanıtı oldu. Yerel birimin görev ve yetki sınırları serbestçe tartışıldı, çözümler önerildi. En geniş serbestlik içinde, seçimler yapıldı. Değişik hizipler veya listeler, hatta birkaç istisnası ile tavsiye listesi dışında adaylar ortaya çıkmadı. Bütünleşme eski yöneticiler mi seçildiler? Kuşkusuz hayır. Birçok yönetim kurulunda önemli değişiklikler oldu. Kurucu yönetim kurulları, daha önce bütün olanakları değerlendirilmiş, Parti'nin önümüzdeki dönemde görevi üstlenerek en iyi biçimde gerçekleştirilecek arkadaşların titizlikle düşünmüş, nesnel değerlendirilme ve özveri içinde kendileri yerine tavsiye listelerine onları almışlar; aynı dikkat ve titizliği diğer organlar ve üst kurula gidecek üyeler için de göstermişlerdi. Hemen her örgüt biriminde tavsiye listelerine yer alan arkadaşların hemen tamamı aynen seçildiler. Gerek toplantılarda, gerek kongrelerde her üye veya temsilci, sözlerinin sonuna kadar dinleneceğine, önerilerinin mutlaka dikkate alınacağına emin olarak konuştu ve görüşlerini belirtti. "Parti içi demokrasi, Parti yaşamının her anının vazgeçilmez ögesi idi."

Buna karşılık üst kurullara alınan kararlar da aynı bilinç ve sorumluluk anlayışıyla uygulandı, titizlikle ve uyum içinde yerine getirildi. Üst organ ve merciler, herhangi bir kararın mutlak yerine getirileceğini, eğer bir alt kademe veya üyenin uygulama sırasında gecikme veya aksaması olmuşsa, bunu bir karşı çıkma, direnmeden değil, bütün isteğine rağmen ilgili kademe veya üyenin o an için olanaklarının buna elverememesinden doğduğunu bilmenin rahatlığı içinde oldular.

Yapılan her toplantının düzenlenmesi ve güvenliği bu toplantılarda sağlanan yüksek çoğunluklar, yaz ayları örgütlenme kampanyasının, görev alanlara öngörülen süreden de önce ve beklenden de fazlasıyla gerçekleştirilmesi, her yerel kongrenin ilkan edildiği günde ve birkaç zorunlu nedeni olanlar dışında bütün

Bilinç , Sorumluluk , Disiplin

üyelerinin katılımıyla gerçekleşmesi böyle sağlandı. Yazışmalarda da durum farklı değildi.

Kuruculuk döneminde yalnızca bir Disiplin Kurulu, Kurucu Kurul'un seçtiği Merkez Disiplin Kurulu'na vardı ve en alt kademedeki merkez organlarına kadar bütün Parti örgütünün disipliniyle ilgili kovuşturmalardan yalnızca bu tek kurul yürütme durumundaydı. Ve de bu kurulumuzun Parti kurulları içinde en az çalışan kurul olduğu kıvançla görüldü. Herhalde çalışmasından değil de, çalışmamasından kıvanç duyulan tek kurullar da disiplin kurulları olacaktı. Merkez Disiplin Kurulumuz, geçtiğimiz dönem boyunca ancak iki toplantı yaptı. Bunlardan birincisi Tüzüğün öngördüğü biçimde başkan ve raportörünü seçmek için zorunlu olarak yapılmıştı. İkincisinde ise kendisine iletilen iki dosyada toplam üç üyenin disiplin kovuşturmasını sonuçlandırdı. Hepsi o kadar.

PARTİ BİR OKULDUR

Geçtiğimiz dönemde istifalardan değil. Az da olsa, aşağı yukarı üye sayımızın % 5'ini buluyor. Parti'den ayrılmaları görüldü. Ama bunların da büyük çoğunluğu asker veya devlet memuru olma gibi yasal zorunluluklar dolayısıyla istemiyerek üyelikten ayrılmaya zorunda kalandan oluşuyor. Küçük bir yüzdesi ise Parti Merkez Organları ile sürekli ve sağlam bağlar kurulmasında çeşitli zorluklar doğandı. Önemli ki dönemde bunun da mutlak üstesinden gelinmesi gerekmektedir. Özellikle kırsal kesimde bazı üyelerin ayrılmaları resmi makamların baskı, tehditleri ve çevredeki tutucu kesimin emekle oynama girişimlerinin sonucu oldu. Görüşlerinin Parti ilke ve çalışmalarna uyumsuzluğu dolayısıyla Parti'den ayrılanlar ise tahminen % 1'i geçmemektedir. Bunlar için herhangi bir disiplin kovuşturmasına gerek kalmadan kendileri Parti bünyesinde kendilerini tasfiye etmişlerdir. Demokratik merkezîyetçilik ilkesine ve Parti görüşlerini yapıyıp yerel örgütlerin bu bölümüne farklı yapı ve insiyatif kazandırmak isteyen "bundocu" ve kariyerist

toplam birkaç kişi de son söylenenler arasındadır. Konuyu kapamadan son olarak belirtelim: Aday üyeliği veya üyeliği reddedilenlerin toplam sayısı da mevcut üyelerimize oranla % 7 kadardır. Bunların çoğunluğu da Parti üyeliği ile bağdaşmayacak görüş ve düşüncelere sahip olduklarından değil, "24 saat Partili olmak" ilkesine uyarlı tutum ve harekete henüz hazır olamayanlardır. Bunların çoğunluğu "red" durumunun yarattığı olumsuz izlenime karşın iyi birer sempatanın olarak Parti çalışmalarına ellerinden geldiğince yardımcı olmaya, katkıda bulunmaya gayret etmektedirler. Ancak çalışma ekiplerinin bütünüyle oluşturulduğu ve aday üyelerin bu ekipler bünyesinde üyelik formasyonunu kazanacağı önemimizdeki dönemde, Parti'nin bir okul olduğu ve iyi bir Partili olmanın ancak Parti içinde çalışıp yetişerek sağlanabileceği gerçeği de gözönünde tutulunca, kuruculuk döneminde görülen bu red yüzdesi her halde düşecektir.

ÜYE BİLEŞİMİ:

PROLETARYA YÖNETİME HAZIRLANIYOR

Partimiz kuruluşuyla birlikte işçi sınıfının Parti içinde ağırlıkta olması öngörülmüştür. Bunun gerçekleşmesi için gerekli önlemlerin alınması tüzük bir görev olarak yönetici ve üyelerle vermiş bulunmaktadır. Bir işçi sınıfı partisinde, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinde, işçi ve emekçi üyelerin ağırlıkta olmasının önemini ayrıca belirtmeye gerek yok sanırım. Kuşkusuz, partinin sosyalist kimliğine kavuşması üye bileşimi ile birlikte daha peşok niteliğinin de bir arada bulunmasını gerektirir. -ki bunlar da yukarıda ele alınmıştır ve alınacaktır- ancak parti üyeleri içinde işçi ve emekçi kitlelerin belli bir ağırlığa erişemediği hiç bir kuruluş ne kadar "ortodoks" olduğu iddiasında veya sol lafazanlıkta bulunursa bulunsun gerçekte bir bilimsel sosyalist parti değil, bir işçi partisi kimliğine bile sahip değil demektir. Bu nedende Parti, daha Kurucular Kurulundan başlayarak bu konunun üzerine titizlikle eğilmiş bu yolda elden gelen çabayı gös-

termiştir. "Kurucular Kurulu"ndan dendi. Gerçekten kurucuların bileşimi bile bu yoldaki ilk adım olmuştur. Bilindiği üzere 50 kurucu üyemizin % 48'i işçi, sendika yöneticisi, % 18'i esnaf zanaatkar, küçük köylü, % 34'ü ise doktor-avukat-teknik eleman ve diğer öğelerden oluşmaktadır.

Övünçle belirtelim; toplumun her katından binlerce üyeye sahip olduğumuz bugün, Kurucular Kurulundaki denge aynen korunmuş bulunmaktadır. Örgüt Biromuz kongre öncesinde üye girişi belgeleri üzerle kapsamlı bir inceleme ile son durumu belirledi: Buna göre bugün işçi arkadaşlarımız toplam üye sayısının % 48,6'sına ulaşıyor. (Bu sonuç kırsal kesimde örgütlenme kampanyamızın oranı düşürücü etkisine karşın sağlanmıştır.) Köylü, esnaf, zanaatkar gibi emekçiler % 21, öğrenci, teknik eleman, avukat, iktisatçı ve diğerleri ise % 30,4'tür.

İnceleme şu sonuçları da ortaya koydu: İşçi üyelerimizin çoğunluğu sendikah ve sendikali arkadaşlarımız arasında da DİSK'e bağlı sendikalara üye olanlar ezici çoğunlukta bulunuyor.

Üyelerimizin, toplumun en dinamik öğelerinden oluştuğunu gösteren bir sonuç da bir yandan yarıya yakın kesiminin aynı zamanda çeşitli kitle örgütlerinde üye olması, diğer yandan üye yaş ortalamasının otuzlu bulunmasıdır. Aday üyelerimizde ise ortalama yaş yirmibeş kadar düşmektedir.

Taramanın ortaya çıkardığı tek olumsuz sonuç kadın üyelerimizin görece azlığıdır. Üyeler arasında bu oran % 4,5'ü geçmiyor. Aday üyelerimizde ise bunun aşağı yukarı iki katı. Bu sevindirici gelişme olmakla birlikte gene de yeterli sayılamaz. Her halde önemimizdeki dönem, Parti'nin bu konu üzerinde ciddiye yetle durması gerekecektir. Nüfusunu yarımsı oluşturur; ama kapitalizm öncesi ve kapitalist ilişkilerin yaratıldığı yerleşmiş değer yargıları ve nesnel nedenlerle daha fazla sömürüye uğrayıp horlanan bu toplum kesimini mümkün olduğunca devrimci harekete bağlamak ve aralarında en bilinçli ve militan öğeleri Partiyeye kazanmak basta gelen görevlerden biri olacaktır.

TIP'İN YENİ YÖNETİCİLERİ

Türkiye İşçi Partisi 1. Olağan Kongresi 28 Mart günü yapılan seçimler ve Genel Başkan Behice Boran'ın konuşması ile kapandı. Yapılan seçimler sonucunda, Türkiye İşçi Partisi'nin yönetim organları üyeleri aşağıdaki şekilde belirlendi:

Merkez Yönetim Kurulu:

1. Behice BORAN, 1910 Doğumlu, Sosyolog, Parti'de Görevli, Genel Başkan,
2. Nihat SARGIN, 1926 Doğumlu, Hekim, Genel Sekreter,
3. Can AÇIKGOZ, 1940 Doğumlu, Merkez Örgüt Büro Sekreteri ve İstanbul İl Başkanı,
4. Mustafa AKTULGALI, 1946 Doğumlu, Bakım İşçisi, DİSK'e bağlı Keramik-İş Sendikası Genel Başkanı,
5. Hüsamettin BAKAN, 1938 Doğumlu, Kimya İşçisi, DİSK'e bağlı Petrol Kimya İşçileri Sendikası Genel Sekreteri, Merkez Denetçisi,
6. Vedat BARANOĞLU, 1948 Doğumlu, Avukat, Eskişehir İl Başkanı
7. Yalçın CERİT, 1933 Doğumlu, Parti'de Görevli,
8. Dinçer DOĞU, 1939 Doğumlu, Kimya İşçisi, DİSK'e bağlı Petrol ve Kimya İşçileri Sendikası Genel Yönetim Kurulu Üyesi,
9. Müşfik EREM, 1931 Doğumlu, Y.Mimar, Merkez Kitle Örgütleri Büro Sekreteri,
10. Çetin GÖZACTI, 1941 Doğumlu, Tesviyeci, Parti'de Görevli, Kocaeli İl Sekreteri,
11. Özcan KESGECİ, 1945 Doğumlu, Büro İşçisi, DİSK'e bağlı Sosyal-İş Sendikası Genel Başkanı,
12. Zeki KILIÇ, 1945 Doğumlu, Büro İşçisi, DİSK'e Bağlı Sosyal-İş Sendikası Ankara Şube Başkanı, Ankara İl Yönetim Kurulu Üyesi,
13. Gündüz MUTLUAY, 1944 Doğumlu, Parti'de Görevli, İzmir İl Başkanı,
14. Selim MAHMUTOĞLU, 1948 Doğumlu, İşçi, DİSK'e Bağlı Maden-İş Sendikası Merkez Onur Kurulu Başkanı ve Merkez Örgütlenme Dairesi Müdür Vekili, İstanbul İl Sekreteri,
15. Nurdan ORPEN, 1942 Doğumlu, Avukat, Parti'de Görevli, Merkez Haberalma Propaganda ve Basın Büro Sekreteri,
16. Osman SAKALSIZ, 1947 Doğumlu, Tornacı, Parti'de Görevli, Ankara İl Başkanı,
17. Alp SELEK, 1930 Doğumlu, Avukat,

18. Orhan SİLİER, 1946 Doğumlu, İktisatçı, Parti'de Görevli, Merkez Eğitim, Bilim ve Araştırma Büro Üyesi,
19. İbrahim SÖNMEZ, 1949 Doğumlu, Tekstil İşçisi, 16 Eylül 1976'dan beri işsiz, İstanbul İl Yönetim Kurulu Üyesi,
20. Yavuz UNAL, 1939 Doğumlu, Elektrikçi-Montör, Parti'de Görevli, Merkez Eğitim, Bilim ve Araştırma Büro Sekreteri,
21. Bekir YENİGÜN, 1931 Doğumlu, Tornacı, Karayolları Trafik Görevlisi,

Merkez Yönetim Kurulu Yedek Üyeleri:

1. İlhan AKALIN, 1938 Doğumlu, Büro İşçisi, Sosyal-İş Sendikası Genel Eğitim Sekreteri, Ankara İl Yönetim Kurulu Üyesi,
2. Fikret AKMAN, 1931 Doğumlu, Emekli Büro İşçisi, Kocaeli İl Başkanı,
3. Peyami AKHİRK, 1947 Doğumlu, İşçi, Parti'de Görevli, Adana İl Sekreteri,
4. Şansal DİKMEN, 1942 Doğumlu, Avukat, Giresun İl Başkanı,
5. Neşet KOCABİYYİKOĞLU, 1949 Doğumlu, Makine Mühendisi,
6. Ahmet NALBANTOĞLU, 1951 Doğumlu, İşçi, Keramik-İş Sendikası Genel Yönetim Kurulu Üyesi ve İzmir Şube Başkanı, İzmir İl Sekreteri,
7. Osman ÖZDEMİR, 1950 Doğumlu, Tornacı, 16 Eylül 1976'dan beri işsiz, Bursa İl Başkanı.

Merkez Disiplin Kurulu Üyeleri:

1. Nermin Aksin
 2. Hasan Bedri Doğanay
 3. Tarık Ziya Ekinci
 4. Kemalettin Koyaş
 5. Erşen Sansal
6. Cemal Hakkı Selek
7. Hanefi Vatanserver
- Merkez Disiplin Kurulu Yedek Üyeleri:
1. Sabri Basan
 2. Sadri Kaya
 3. Raha Pekünlü

SIYONİZM YENİ İTTİFAKLAR ARIYOR

Emperyalizmin dünyadaki bunalımının derinleşmesine paralel olarak, onun Orta Doğu'da en güvendiği kalesi İsrail'deki bunalım da günden güne daha belirginleşiyor. Gözlemciler, ülkenin kuruluşundan bu yana iktidarı koruyan İşçi Partisi'nin 17 Mayıs'ta yasama organları için yapılacak seçimlerdeki şansının gitgide azaldığı görüşünde birleşiyorlar. İşçi Partisi'nin, kesin olarak iktidardan düşme bile, iktidarı aşırı sağcı ve faşist unsurlarla paylaşmak zorunda kalması büyük bir olasılık.

Önceki hafta İşçi Partisi kongresinin yapıldığı sıralarda, parti ileri gelenlerinden Aşer Yadin vergi kaçakçılığı nede-

niyle beş buçuk yıl hapse mahkum oldu. Aynı şekilde, içinde bulunduğumuz yılın başında, Rabin hükümetinin İnsan Bakanı Ofer de benzer yolsuzluklarla suçlandığı bir sırada intihar etmişti.

Ekonomik ve politik bunalım İsrail'i dört bir yandan kavramış durumda. Resmi fiyat endekslerine göre tüketim maliyetlerindeki artış 1976'da %38'e ulaştı. Maliye Bakanı Rabinowitz'in bu oranı %27-28'de tutma yolunda yaptığı vadeleri ilerici çevrelerde seçim yatırımı olarak niteleniyor. İsrail, ulusal ürünün %40'ını askeri harcamalara ayırıyor. Bu oranla, dünya ülkeleri arasında başta geliyor. Bu orana ulaşabilmek için Sağlık,

RABIN VE SOSYAL DEMOKRATLAR

Eğitim ve İmar bütçelerinde kısıntı yapıldı. İsrail'in ABD'den silah alımı da hızından hiç bir şey yitirmeksizin sürüyor. Ancak, ne Amerikan yardımı, ne de yabancı ülkelerdeki yahudi topluluklarının topladığı fonlar, alınan silahların borçlarını karşılamaya yeterli olmuyor. Özel sermaye çevreleri kârlarının önemli artışları gösterdiğini açıklarken, hükümete bağlı resmi sendikal kuruluşlar da grevleri ertelemeyle anlaşmalar imzalayarak işçi sınıfına ihanetle paylarına düşeni yapıyorlar.

İsrail'deki bunalımın iktidar partisine yansımaları düşünülemezdi. İzak Rabin'in Parti başkanlığından istifasından sonra ikinci aday olarak Savunma Bakanı Şimon Perez ortaya çıktı. İşçi Partisi içindeki, bir ölçüde yaygın olan bu kutuplaşma, son olağanüstü kongreyle geçici olarak noktalandı. 3000'e yakın delegenin katıldığı kongrede İzak Rabin ancak 41 oyluk bir farkla yeniden başkanlığa getirildi. Ne var ki, ülkedeki ilerici çevreler gerçekte iki başkan adayı arasında temel noktalarda önemli bir farklılık bulunmadığı görüşünde birleşiyorlar.

İşçi Partisi'ndeki bu gerilemeye paralel olarak aşırı sağın iktidara yönelik umutları güçleniyor. Büyük burjuvaziyle aşırı sağ ittifakını temsil eden Likud Partisi'nin lideri General Weizmann İşçi Partisi kongresinden sonra şöyle diyor: "Değişim hiç birşey yok... Likud'un zaferi kesindir." İsrail'deki bir başka gerici örgüt Değişme Yolunda Demokratik Hareket adını taşıyor. Bu partinin yöneticileri arasında üç eşki istihbarat şefi de var. "Değişme" ve "Demokrasi" etiketleri ardına gizlenen bu parti programına son olarak seçim yasası ile ilgili anti-demokratik bir reform ve işçi sınıfı hareketini kısıtlayıcı yeni önlemleri içeren maddeler koymuştu. Kongreden önce İşçi Partisi başkan adaylarından Perez, Demokratik Hareket'i desteklemeye hazır olduğunu açıklamıştı. Kongre sonrasında ise Demokratik Hareket'in lideri General Yadin, Rabin'in seçimleri az farkla kazanmasından duydukları memnuniyeti belirtiyordu.

1948'de Orta Doğu'da emperyalizme jandarmalık etmek üzere kurulan İsrail devletinin saldırgan ve yayılmacı politikasında en küçük bir değişiklik yok. BM Genel Sekreteri Kurt Waldheim ve ABD Başbakan Yardımcısı Cyrus Vance'in bölgeye yaptıkları son geziler, İsrail'e yeni topraklar edinebilme yolunda umut verdi. Ancak, ABD İsrail'in en önemli destekçisi olmakla birlikte, onun tek destekçisi değil. Bu noktada, kendi içindeki ayrışma günden güne hızlanmakta birlikte, hâlâ kendisinden yarar umulan uluslararası sosyal demokrasinin siyonizmin yardımına koşması umuluyor. Sosyalist Enternasyonal lideri Willy Brandt'ın İşçi Partisi kongresi öncesindeki demeci bunun en açık kanıtı: "İşçi Partisi ve İsrail'in sosyalist güçler uluslararası sosyalizmin eşası bir ögesidir." Böylece emperyalizm ve uluslararası sosyal demokrasi gibi iki güçlü desteğe sırtını dayayan siyonizmin, başta Filistin halkları olmak üzere Orta Doğu'daki tüm halklara ve İsrail halkına karşı yeni saldırılara geçmesi için yeni dayanak noktaları yaratılıyor.

Bu çerçevede, İsrail İşçi Partisi kongresinin kararları, içte işçi sınıfı hareketini durdurmak için alınacak yeni anti-demokratik tedbirlerin, dışta da emperyalizm istemleri doğrultusunda bölge halklarının ulusal çıkarlarını çiğneyen perspektiflerin bir belgesi oldu.

Kongre kararlarının dış politikaya etkisini "1967 Haziran'ındaki sınırlara geri dönüşün reddi" düşüncesine berriliyor. "Sürekli bir barış" kurmaktan söz eden kararlar arasında "Filistin Kurtuluş Örgütü'nün emvare barış görüşmelerine çağırılması" ve "Ürdün'ün batısında ayrı bir Filistin devletinin kurulmasına karşı çıkılması" konuları da yer alıyordu. Toplumsal planda ise işçi sınıfını hedefleyen anti-demokratik önlemler, "bunalıma çare bulma" ve "yatırımları kamçılama" gereklilikleri ardında maskeleniyordu.

İsrail Komünist Partisi Rakah'ın Genel Sekreteri Meir Vilner, kongre sonrasında basına yaptığı açıklamada Rabin ve Perez'in barış platformunun "olsa olsa yeni bir savaşçı yol açacağını" söyledi.

CORVALAN, "LE NOUVEL OBSERVATEUR"DE YAYINLANAN SÖZLERİNİN TAHRİF EDİLDİĞİNİ AÇIKLADI

Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Corvalan, bir süre önce Fransız "Le Nouvel Observateur" dergisinde yayınlanan görüşmesinin tahrif edildiğini açıkladı. Philippe Ganier-Raymond tarafından yapılan görüşme söz konusu derginin 14 Şubat'ta yayınlanan sayısında "Moskova'ya nedenevet dedim?" başlığıyla yer almıştı. Aynı dergi, bunu izleyen sayısında da sosyalizm düşmanı V. Bukovsky'nin Corvalan'a "cevap"larını yayınlamıştı. Corvalan'ın söz konusu demeci Türkiye'de de Politika gazetesi tarafından 18-21 Şubat tarihlerinde yayınlanmıştı.

Luis Corvalan, Nouvel Observateur'de yayınlanan görüşmenin tahrif edildiğini, 21 Şubat'ta Moskova'da yaptığı bir açıklamayla bildirdi. Corvalan'ın, Fransız Komünist Partisi merkez yayın organı L'Humanite'nin 23 Şubat tarihli sayısında yayınlanan açıklaması aynen şöyle:

"Le Nouvel Observateur'un 14 Şubat tarihli sayısında yer alan görüşme metnini bugün büyük bir şaşkınlıkla okudum.

"Ne soruların ne de cevapların metni, görüşmenin akışına ve içeriğine kesinlikle uymamaktadır.

"Fransız kamuoyunun, Fransız Komünist Partisi ve o'nun genel sekreteri George Marchais yoldaş hakkında ve genel olarak görüşmede yer alan konular üzerinde, bana atfedilmiş olan biçimde herhangi bir görüş dile getirmediğini ve getirmiş olmayacağını anlayacağına eminim.

"Kendisini kinadığım gazeteci kendisiyle olan görüşmemizi bütünüyle tahrif etmiştir."

Corvalan'ın Türkçe'ye de çevrilen söz konusu "demec"inde EKP üzerinde şu sözler yer alıyordu: "Marchais yoldaş bir değerlendirmede hatası yapmıştır. Fransız Komünistlerinden aldığım çok sayıda kutlama mesajı, bu konuda FKP içinde genel sekreterin tavırının fazla tasvibgörmediğini ortaya koymaktadır. Bu cevabımdan kişi olarak Marchais'ın ve Marchais çizgisini mahkum ettiğimi çıkarmanın. Şimdi size bir itirafı bulunayım: Marchais çizgisinin ne olduğunu henüz bilmiyorum." (Politika, 19 Şubat 1977).

Birinci Kongre ve Dış Politika

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ BİRİNCİ BÜYÜK KONGRESİ'NE TEMEL OLAN ÇÖZÜMLELER VE KONGRE KARARLARI, TÜRKİYE'NİN DIŞ POLİTİKA SORUNLARINI İŞÇİ VE EMEKÇİ SINIFLAR AÇISINDAN YORUMLAMA VE BU AÇIDAN YÖNLENDİRME KARARLILIGINI DİLE GETİRDİ. BU YÖNDE YAPILAN TEŞHİSLER, BİLİMSEL SOSYALİZMİN ULUSLARARASI SORUNLARA UYGULANMASINDAKİ İLKELİLİK VE ESNEKLİĞİ GÖSTERDİ.

MEHMET AKÖZER

Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi'nin Türkiye toplumunun gelişiminde taşıdığı önem, çeşitli açılara içine alıyor. Parti Genel Başkanı'nın Kongre'yi açış konuşması ve Parti Merkez Yönetim Kurulu'nun Raporu, bu çeşitli açılara vurguladı. Büyük Kongre kararları, Kongre çalışmalarının Türkiye işçi sınıfı hareketi ve demokratikleşme mücadelesi önünde açtığı çeşitli perspektifleri somutladı.

Kongre çalışmaları, dünyadaki ve Türkiye'deki durumun nesnel bir çözümlemesini temel aldı. Kongre Kararları'na net olarak yansayan bu çözümler, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin günümüzün temel sorunlarına bakış açısını da ortaya koydu. Bu bakış açısını, Türkiye ve dünya işçi sınıfını ve demokratik güçlerine karşı taşınan sorumluluğa ve yaratıcılığa dayandırdı somut olarak görüldü.

Birinci Kongre'nin önem taşıdığı açıklardan biri, uluslararası sorunlara koyulan teşhisler ve Türkiye'nin dış politikası üzerindeki yaklaşımlar oldu. Bu teşhis ve yaklaşımlar da, derinlemesine bir çözümlemeye dayandırıldı. Böylelikle işçi sınıfı partisinin uluslararası sorunlara bakış açısı vurgulandı.

DIŞ POLİTİKA SORUNLARINDA BİLİMSEL TATUM

İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin dünya ve ülkenin dış politika sorunları karşısındaki tutumu; tereddüde yer bırakmayacak kadar açık ilkelere bağlıdır: Enternasyonalizm ve yurtseverlik. Diğer bir deyişle, işçi sınıfı partisi, bu sorunlar karşısındaki tutumunu, bir yandan dünya ölçüündeki bağımsızlık, demokrasi ve barış mücadelesinin güçlendirilmesi, diğer yandan da ülkenin bağımsızlığının korunması ve sağlanması açısından belirler. TİP Birinci Büyük Kongresi, Partinin enternasyonalizm konusundaki bakış açısını şöyle vurguladı: "...burjuvazi nasıl dünyayı çapında örgütlenerek çöküştü teler ve onlara bağlı yerli ortakları eyleye değişik ülkelerin işçi sınıfı hareketine karşı birlikte hareket ediyor, önlemeye çalışıyor ve az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler üzerinde hegemonya kurmaya kalktıysa ve uluslararası niteliğini "milliyetçilik" teranelerine artık gözlerden gizlemeyorsa, karşısında her zaman dayanışma ve birlik içinde mücadelesini sürdüren işçi sınıfını ve bunun ifadesi olan proletarya enternasyonalizmini bulacaktır." (MYK Raporu)

Bu bilimsel sosyalist bakış açısı, işçi sınıfı hareketine, dünya sorunları ve ülkenin dış politikası üzerinde pasifliği öğütleyen anlayışa da kesin bir cevap veriyordu. Bu anlayış, dünya işçi sınıfı hareketine zaman zaman büyük zararlar malolmuştu. Anlayışın sahipleri, işçi sınıfına, ülkenin dış politika sorunlarına çözüm aramayı iktidardaki burjuvaziyi bırakmayı öneriyordu. Bilimsel sosyalizm, işçi sınıfı hareketini teslimiyete sürüklemeye çalışan bu sapmayı reddetti: "Proletaryanın partisi, koşullar ne olursa olsun, burjuvazinin tutumuna doğru bir kaymaya olanak vermezsin, ülkenin dış politikasına ve savunma sorunlarına kendi programıyla ve kendi talepleriledoğrudan doğruya müdahale etmelidir... İşçi sınıfının temsilcileri, her somut durumda, geniş halk kitlelerinin, hükümetin dış politikası üzerinde baskı oluşturmaları ve yurt savunması sorunlarında yürüttüğü çalışmalar üzerinde denetim kurlmaları için en geniş olanaklar yaratan öneriler ileri sürüyorlar. Bu olanakları yaratan eylemlerin uygulanması sokulması için mücadele ediyorlar... İşçi sınıfının barış ve savaş gibi yaşamsal sorunların çözümüne bağımsız olarak ve doğrudan doğruya katılmadığı zamanlar geride kalmıştır." (G. Dimitrov, "Barış Mücadelesinde Birleşik Cephe", 1 Mayıs 1936.)

Birinci Kongre'ye temel olan çözümler ve Kongre Kararları, Türkiye'nin dış politika sorunları işçi ve emekçi sınıflar açısından yorumlama ve bu açıdan yönlendirme kararlılığını dile getirdi. Bu yönde yapılan teşhisler, bilimsel sosyalizmin uluslararası sorunlara uygulanmasındaki ilkelilik ve esnekliği gösterdi.

Örneğin, TİP Merkez Yönetim Kurulu Raporu'nun, kapitalist dünyada süregelen ve gitgide derinleşen bunalım üzerindeki gözlemi, kendisini izleyecek teorik ve politik çözümlerle de kaynaklık etmektedir: "Yakın zamana kadar Keynes'çi çözümlerle bunalımlar kısmen kontrol altına alınabilirken artık bu mümkün olmamaktadır. Çünkü giderek yapısal olarak konjonktürel öğeler daha ağır basmakta, yapısal çelişkilerin derinleşmesi ise, konjonktürel dalgalanmaları daha da ağırlaştırmakta, bu ise yapısal çelişkileri daha derinleştirerek kısır döngüye yol açmaktadır."

Yine MYK Raporu'nun, barış mücadelesinin özünde bir sınıf mücadelesi olduğunu vurgulayan bölümü, burjuva ideolojisinin ve gerek sağ gerekse "sol" revizyonizmin "detant" olgusunu çarpıtma girişimlerine çürütücü bir yanıt verdi: "Detant sonucu ne kapitalizm kapitalizm olmaktan çıkıp sosyalizme yaklaşmış, ne de tersi olmuş, ya da olacaktır. Detant iki sistem arasındaki temel karşıtlığın bir çözümü değildir. Aradaki mücadele detant koşullarında yeni boyutlar ve perspektifler içinde, dünya devrimci güçlerinin karşılıklı dayanışma ve yardımlaşmasıyla sürdürülmesi devam edecektir kuşkusuz."

Birinci Kongre'ye sunulan MYK Raporu, devrimci güçlerin uluslararası dayanışmasının bugün ulaştığı boyutların, işçi sınıfı enternasyonalizminin özünü değiştirmediğini de şu sözlerle vurguladı: "Anti-tekel ve anti-emperyalist mücadelede giderek daha geniş yığınların birlikte mücadeleye kazanılmaları sonucu işçi sınıfı enternasyonalizminin kavramının bu mücadelenin bütünlüğünü ifade etmekte dar ve eksik kaldığı görüşleri ortaya atılmıştır. Ancak birlikte mücadele eden yığınlar ve toplum katmanları ne kadar genişlese de mücadelenin temel gücünün işçi sınıfı ve politik örgütü olduğu gerçeği değişmemiştir ve bu görüşler işçi sınıfı enternasyonalizmi kavramını sulandırmak, gölgelemekten başka nada sağlamayacaktır."

Birinci Büyük Kongre, dünyadaki bağımsızlık ve barış mücadelesinin başarılarını olduğu kadar, karşılaştığı sorunları da açıklıkla ortaya koydu. Emperyalizmin, özellikle Ortadoğu bölgesindeki sızma ve saldırı çabalarının, "geçici ve bölgede devrimci gelişmenin yavaşlatılması yönelik" de olsa, bazı başarılar elde ettiği belirtildi. MC iktidarının dış politikası da bu açıdan, bir çerçeve içinde değerlendirildi.

"YUMUŞAMA ORTAMINDA SOĞUK SAVAŞ KALINTILARI"

Kongre, Türkiye'nin belli başlı dış politika sorunlarını, Türkiye burjuvazisinin uluslararası ilişkileri yaklaşımı bakımından yorumladı. MYK Raporu'nun bu konudaki çözümlemesi, Türkiye'nin bugünkü dış politika doğrultusundaki temel bir olgunun gözlenmesine dayandırıldı: Egemen sınıflar ve onların bugünkü MC iktidarı, dış politikasını, uluslararası yumuşama ortamında soğuk savaş stratejilerini sürdürmeye bağlamaktadır. "Emperyalizmin ve gericiğin saldırılarının başlıca hedefi durumuna gelen Ortadoğu'da, Türkiye'nin dış politikasına yön veren işbirlikçi MC iktidarı dünyadaki genel gidışı dikkate almakta zaman zaman emperyalist merkezleri bile geride bırakan bir tutum izlemiştir. MC iktidarı uluslararası yumuşamanın getirdiği yeni eğilimlere ters bir politika izleyerek emperyalist blok içindeki yer ve ilişkilerine sıkı sıkıya sarılmış, ülkenin karşı karşıya bulunduğu bütün uluslararası sorunların çözümünü bu ilişkilerde aramıştır... Yumuşama ortamında soğuk savaş kalıntılarının Türkiye'ye kazandıracağı hiç bir şey yoktur. Kaybettirebileceklerinin ve kaybettirdiklerinin büyüklüğü ise her geçen gün yeniden görülmektedir." (MYK Raporu.)

Bu değerlendirme, Türkiye'nin dış politikasının içine düştüğü bunalımı da aydınlatıyor. Ülkenin dış politikasındaki söz konusu temel çelişki, bir yandan Türkiye'yi emperyalizme daha da bağımlı hale getiriyor, diğer yandan bölgesel gerginliklerin kıskırtıldığı bir ortama doğru sürüklüyor. Birinci Büyük Kongre bu gerçeğe özellikle işaret etti. MYK Raporu, uluslararası ilişkilerde örnekleri ve önemi gitgide artan bir olguya değindi: Türkiye ve Yunanistan egemen sınıfları arasındaki paylaşım mücadelelerinin, emperyalizmin dünyadaki devrimci gelişimi durdurmak için giriştiği kavganın bir parçası haline getirildiğini vurguladı. Aynı şekilde, iki ülke arasındaki gerginlik, iki ülkenin de bir "NATO'ya daha fazla bağlanma yarışına" düşürülmesine hizmet ettiği belirtildi. Kongre, gerek Türkiye ve Yunanistan arasındaki ilişkilere, gerekse Kıbrıs sorununun çözümüne bu açıdan vurguladı.

Kongre'nin bütün temel belgeleri, Kıbrıs'ta yakında ulaşılabilecek belirtilen çözümün, ABD ve NATO'nun inisiyatifinde gerçekleşirilmesini çalışıldığını çok açık bir dille vurguladı. Kıbrıs sorununun çözümüyle ilgili olarak, Kongre'nin II sayılı kararının 14. bendinde belirtilen çerçevede, emperyalizmin Kıbrıs üzerindeki tasarılarını boşa çıkaracak nitelikte oldu.

TİP Birinci Büyük Kongresi, Türkiye'nin sosyalist ülkelerle ilişkilerine de özel bir önem verdi. Egemen sınıfların ve MC iktidarının, sosyalist ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesini baltalayıcı politikasını ortaya koydu. Bu politikanın temelinde, emperyalizmin ve NATO'nun çok çıkarlarına körü körüne bir bağlılığın yattığını vurguladı. Sosyalist ülkelerle ilişkilerin "bütün alanlara yansımalarının engellenmesini" amaçlayan girişimlere işaret edildi. Bu saptama, yumuşama sürecinin politik alandan askeri alana yaygınlaştırılmasının gündeme geldiği son aşamada önem kazanıyor. Büyük Kongre Kararlarında, "bütün komşu devletlerle dostluk ve saldırmazlık anlaşmaları yapılması" talebinin yer alması, bu açıdan özel değer taşıyor.

TİP Birinci Büyük Kongresi'nin Türkiye'nin temel dış politika sorunlarına önemli açıklıklar getirdiği, hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak ölçüde ortaya çıkıyor. Bu açıklıklarla, politik demokratikleşmeden yana güçlerin en geniş birlikteliği perspektifiyle birlikte getirilmesi, daha büyük bir önem kazanıyor. Temel dış politika sorunlarının bu perspektif içindeki yerini, Kongre'nin I sayılı kararındaki şu saptama belirliyor: "Demokrasi mücadelesi aynı zamanda emperyalizme karşı mücadele ile birlikte verilmelidir."

Partizanın El Kitabı

MESUT ODMAN

Önce, kitapta* bilgi verilmediği için, Kalinin üzerine birkaç söz söylemekle yarar var. Mihail Ivanoviç Kalinin 1875-1946 yılları arasında yaşamış bir işçi sınıfı militanı. Ekim Devriminin, sosyalist kuruluş döneminin ve ikinci paylaşım savaşında faşizme karşı verilen mücade- lenin önderlerinden.

Kalinin'in işçi sınıfı mücadelesinde bir partizan olarak yerini alması, 1898 yılında Sosyal Demokrat Parti'ye üye ol- mastıyla başlıyor. 1899'daki Tiflis sürgünü ise ilk önemli deneylerinden biri olu- yor. Parti içindeki kesin bölünmeye ta- nıklık eden 1903'teki ikinci kongrede Bolşeviklerin yanında yer alıyor. 1905 Devriminin en iyi militanlarını yetiştiren Putilov fabrikası işçilerini örgütleyen de Kalinin. Daha sonra, 1912'de Merkez Komitesi adayı eliyle görevine getiriliyor, aynı yıl *Pravda*'nın kuruluşunda önemli görevler alıyor. Arka arkaya gelen tutuk- lanma ve sürgünlerden sonra Petrograd'a dönüşünde, 1917 Şubat ve Ekim devrim- lerine etkin olarak katılıyor.

Sverdlov'un ölümüne, Mart 1919'da Lenin'in önerisi ile Kalinin Rusya İş- çisi ve Asker Sosyalistleri Yürütme Komite- si Başkanlığına seçiliyor. Sosyalist Bir- liği'nin kuruluşuyla birlikte, 30 Aralık 1922'de yapılan SSCB 1. Sosyalist Kon- gresinde SSCB Merkez Yürütme Komite- si Başkanı oluyor. Partinin on dördüncü kongresinde sonra, Merkez Komitesi, Kalinin'le birlikte bazı parti yöneticile- rinin Leningrad'da yoğunlaşan bozguna muhalifede son vermekle görevlendir- yor. Görev, bir ay kadar kısa bir sürede, 1926 yılı başında yerine getiriliyor. Aynı yılda Kalinin'in görevlerine Merkez Komitesi Siyasal Büro üyeliği ekleniyor. 1938'de Yüksek Sovyet Prezidyumu Baş- kanlığına seçilen Kalinin'in bu görevi ö- lümüne kadar sürüyor. Bugün ülkesinde onun adını taşıyan iki kent var: Volga ü- zerindeki Kalinin ve Baltık Denizi kıyı- sındaki Kaliningrad.

Kalinin son derece iyi bir örgütçü, yetenekli bir ajitator,engin deneyleri o- lan bir eğitici olarak biliniyor. "Devrim- ci Eğitim Devrimci Ahlak" başlığı al- tında toplanan yazılarıyla konuşma- larında siyasal eğitim, özellikle gençlerin eğitimi, ajitasyon-propaganda sorunları, ahlak partililik gibi konular üzerinde du- ruyor.

SOSYALİZMİ BİLMEK, SOSYALİST OLMAK

Bu metinlerde, baştan sona köklü bir bilimsel sosyalizm bilgisi ile partizanlık kopmaz biçimde birleştiği açıkça görülmüyor. Kalinin önce Marksizmi bil- mekle Marksist olmak arasında bir ayır- ım yapıyor. "Marksizmi bilmek başka, marksizmi en çeşitli, en kendine özgü ve olağanüstü bir durumda, her gün, her saat uygulamak başka şeydir. (...) Yani marksist olmak yaratıcı olmak demektir. (...) Eğer siz öğrendiklerinizi bulundu- ğunuz yerlerde skolastik biçimde, bas- makalıp uygularsanız, Leninizmin zana- atçılığını olursunuz. Kitleleri arkanızdan sürükleyemezsiniz. Marksist yöntemi yanlış uygularsınız olursunuz. Marksist yöntem, doğru olarak, ancak Marx'in teorisini ile çalışırken, önemüzdür duran o- layı öğrendiğimiz takdirde uygulanabilir ve aldığımız karar her seferinde yeni bir karar olur. Eğer sorunu bugün şöyle hal- tetseyen, yann aynı sorunu yeni bir bi- çimde halledecek; çünkü yann durum yeni olacaktır." (s. 17-19)

Oysa yeni durumlar karşısında hiç bir şey söylemeyen ya da ipe sapa gel-

mez şeyler söyleyen, ama çatik kışlarla tozu dumana katan, ak kışkıtan, bulan- kık salonları olur olmaz aktarmalara dolduran ne çok "devrimci" var. Bugün küfür etmek işi bile Lenin'den alıntı yapanlarla karşılaşıyor. "Opörtünizm kendini her zaman yalnız marksizm-le- ninizmin doğrudan inkarıyla göstermez. Kendini bazen metne düşkünülük, bu ku- rama, dogmatik olarak yaklaşılmak bi- çiminde gösterir". (s. 45)

Bir başka ilginç durum da şu: Birta- kım çözümlerle yapıyor, bazı ilkeler savunuluyor. Ama en başta bunların sa- hipleri, söylediklerine inanmıyorlar. Çün- kü söylenenler sosyalist olmanın gereği olarak söyleniyor. Sorun, sosyalist olu- runmek, devrimci sözler söylemek olu- yor; sosyalizm için mücadele etmek de- ğil. Partisiz "sosyalizm" in her çeşidinin düştüğü bir açmaz. "İşlerin belli bir öl- çüde fedakârlık gerektirdiği partide ça- lışmak ve fedakârcâ çalışmanın zevkini tatmak ve ona karşı ilgidüymekçin, uğ- runda savaşmış ilkelere doğruğulu- ğu ve güzelliğini derinden inanamak ge- rekir". (s. 17)

Özellikle sosyalizmin kuruluşunda i- leri aşamalara ulaşmış işçi sınıfı partile- rindeki çalışmalann, kuramsal genelle- melerin önemini artırdığı biliniyor. ("1976 Raporu", *Yurt ve Dünya*, sayı 1, s. 8, 11). Aslında, bilimsel sosyalist kurum geliştirilmesi açısından büyük önem taşıyan bu durum, bütün işçi sını- fı partileri için geçerli. "Marksizm-teni- nizmi gerçekten benimsemek için bu te- oriden pratik sorunların çözümünde de yararlanmayı, biraz daha ileri gidile-

reklî kılavuzu sağlıyor". (Yalçın Küçük, "Sosyalistler ve Yaşam", *Yürüyüş*, sayı 75, 14 Eylül 1976)

PROLETER AHLAKI

Lenin, Ekim devriminden önce prole- ter ahlakının asıl içeriğinin "burjuvazi- nin eleştirisi, kitlelerde ona karşı nefret uyandırılması, sınıfsal bilincin geliştiril- mesi, güçleri birleştirme becerikliliği" ol- duğunu belirtiyordu. Kalinin ise şunları ekliyordu: "Ve ancak devrim hareketinin daha da gelişmesi, proletaryanın sınıf bilincinin unanması, onun kendi kendine sınıf halinde, kendi işçi sınıfı haline gel- mesiyle sınıfa karşı namus olma, di- şiplinli olma, karşılıklı yardım, savaşta kendini feda etme ve örgütçülük gibi manevi nitelikler biçimleniyordu. Prole- taryanın manevi yüzünün bu çizgileri, kapitalizm koşulları içinde (...) doğum halinde sosyalist ahlakın temellerini olu- şturmuyordu". (s. 139)

Kalinin sosyalist toplulum yurttaşları olan yeni insanın yetiştirilmesi sırasında ona kazandırılması gereken insanlık niteliklerinden söz ederken sevgi, namus, yü- rekliklik, arkadaşlık bağı ve emek sevgisi- ni sıralıyor. "Sosyalist ahlakın başlıca unsurlarından biri emeğe karşı sevgidir. Fakat ancak işçi sınıfının zaferiyle emek, insan hayatı için zorunlu olan bir koşul, ağır ve utancı verici bir yük olmaksızın çıkarılabilir ve kâhramanlık davası haline gelir". (s. 143)

AJİTASYONUN İLKELERİ

Bir ajitasyon-propaganda ustası olar- ak bu alanda da söyleyecek çok sözü var Kalinin'in. İşin temelinde yatan ilke, kitlelerle bağ kurma sorununa ilişkin o- larak şöyle formüle ediliyor: "Kitlelerin

büyük yazarlar, klasikler. Edebiyat, bu- nun da ötesinde, insanları tanımda ben- zersiz olanaklar sağlıyor. "Edebiyat in- sanı her şeyden fazla zenginleştirmekte, ona (Ben kendi deneyime göre hukuk yürütüyorum) gelişme, insanları daha iyi tanıma olanakları vermektedir". (s. 61) Ajitatorlar ve propagandaçılar dillerinin ve düşüncelerinin ilgi çekici, hayati verici tohumları bulup çıkarmak, bunları halka göstermek zorundadır. Kalinin iş- tasyon için birçok konuda yararlanıla- bilecek kaynaklar arasında Simonov'un, Ehrenburg'un yazdıklarından söz ediyor. Bu arada zaman zaman çok sık kullani- lan gösterişli ve kalıplaşmış deyişleri e- leştiriyor, onları alaya alıyor. Bağırıp çağırmanın, söylev çekmeden, öğüt ve- rici olmadan iş görmeyi öneriyor. "Üç saat süreyle konuşulan ajitatorların ta- nım ki, söyleyenlerden sonra dinleyicile- rin kafalarında aynı ayın haykırışlardan başka bir şey kalmaz. Çünkü onların söyleyebildikleri düşünce yoktur". (s. 191) Ajitatorun gelişmiş insan olması gerek- diye de ekliyor Kalinin, çok okuması ve kendi üzerinde çok çalışması, denibe- lir se tüm boş zamanlarını okuma ayrıma- sı zorunludur.

PARTİLİ OLMAK

Partililik ise bunları da aşan bir olgu. "Gerçek partili olabilmek için yalnız ajitator ya da propagandaçının çok zoru- nu değildir. Başka bir şey gereklidir ki, bu da, siyasal, toplumsal ve hattâ kişisel hayatta devrimci tutumdur". (s. 226) Yirmi dört saat partili olmanın anlamı budur ortaya çıkıyor. Yaşamın bir bir alanında, hiç bir anda partili olduğunu unutmamak, her zaman partili olmanın gerektirdiği gibi davranmak. "Bütün davranışlarımızda daima bir sosyalist gibi düşünmek ve sosyalizmin gereklerine göre hareket etmek mecburiyetindeyiz; bu benim özel hayatım, parti hayatı ayın, bu benim sendika, meslek kuruluşu, gençlik örgütü hayatım, faaliyetim, parti faaliyeti çizgisi ayın, bunlar hiç kabul olunma- yacak ayrımlar, farklılıklar ortaya sür- mektir. Tam tersine İşçi Partili olmak demek, bilimsel sosyalizmi kabul etmiş bir İşçi Partisinin üyesi olmak demek, bu sosyalizmi hayatımızın bütün alanlan- rında dikkate alıp, ona göre hareket et- mek, uygulamaya çalışmak demektir. (...) Unutmayalım ki, birinci propaganda aracımız kendi kişiliğimizdir". (Behice Boran, *Selam, Türkiye'nin Adınımlık Ge- leceğine*, İstanbul, TİP Yayınları: 8, Ocak 1976, s. 57)

Partili olmak, parti işlerinde çalış- mayı gerektiriyor. Parti işi işin türü- ne bağlı değil. Bu en karmaşık uzmanlık işlerinden en basit mekanik işlere kadar her türden işe parti anlayışını sokmakla, işçi sınıfı mücadelesinin yaralarını bir an bile gözden kaçırmamakla belirlenen bir sorun.

Bütün bu sorunlar, Kalinin'in konuşmalarıyla yazılımları sınırlayan cerce- ve içinde, ustalıkla ele alınıp irdeleniyor; mücadele içinde geçmiş bir yaşamın de- nyelleriyle zenginleştiriliyor. Bununla birlikte, kitabın alınan parçaların seçimi- mde ve çevirinin bazı bölümlerinde bi- raz daha özen gösterilmesinin gerekli ol- duğu anlaşılıyor. Ama eksiklikleri bir yana, bu kitap, yaşamı ve eserleri ülke- mizde pek az bilinen bir ustanın tanıma- sında, ondan yararlanmada bir baş- langıç olmalıdır.

(* M. I. Kalinin, *Devrimci Eğitim Devrimci Ahlak*, Ser Yayinevi, Aralık 1976, 257 sayfa, 20 lira.

KALININ, LENİN İLE BİRLİKTE

cek olursa, aynı zamanda bu teoriyi bi- rikmiş deney ile zenginleştirmeyi, deney- leri genelleştirme başarısını göstermeyi yani onu geliştirmeyi, ileri doğru gö- türmeyi de öğrenmek gerekir". (s. 47)

Kalinin sosyalizmin öğrenilmesi ko- nusunda bir şeyi daha ekliyor. "Mark- sizmi öğrenmek demek, marksist yönte- mi benimsedikten sonra, uğraşınca bağ- lı tüm diğer sorunlara da marksistçe çö- zümler getirmeyi başarabilmek demektir. (...)

Bu, doğru bir çizgi tutunmayı baş- şarmak demektir. Doğru bir marksist çizgi tutturabilmenin yolu ise çalıştı- nız alanda eksiksiz bir uzman olmanız gerektirir". (s. 13) Biraz değişik bir nok- tadan çıkılarak da benzer bir sonuç va- rınabilir: "En iyi fizikçi, en iyi mimar, en iyi sosyolog en iyi mühendis, en iyi iktisat- ci, en iyi doktor en iyi yayıncı, en iyi yazar, sanatçı. Ve diğerleri. Bütün uğraşları en yaratıcı ve özgün uzmanlan- nın sosyalist olabileceği bir döneme gi- riliyor. Sosyalizm bilimi bunun için ge-

peşine takılmak da yine kitlelerle 'bağ- lanlı' demektir. Sana şundan, bundan yakınıyorlar. Sen de onlarla birlikte mi- ntidaniyor, yakınıyorsun. (...) Kitlelerle, onları, bazan geri kalmış unsurlarının yönlendirmesiyle gittikleri yer gitmek menşevik davranış çizgisidir. Bizim bol- şevik davranış çizgimiz kitleleri yönde- rirmek, onlara koruyuculuk etmek de- ğildir. Onları bilinçli öncü birliklerle ileri doğru götürülmektir". (s. 102)

Kalinin uzun yılların kendisine ka- zandırdığı deneylere dayanarak, ajitatorun kendisini çevresindeki kitlelerden daha bilgili, daha akıllı göstermekten çekinme- si gerektiğini sık sık yineliyor. Sorulacak soruları cevaplamak kaçınmıyor, o anda cevap veremediğiniz sorularda da durumun açık açık belirtin, diyor. Kōsul- larını, çalışma yapılan insanların değer- lendirmesinin, kitlelerin önelebili yön- lendirilmesinin önemini vurguluyor.

Kalinin'e göre "ajitatorün dili her şeydir". Dili öğrenmenin en esaslı kay- naklarından biri ise edebiyat, özellikle

• "1975'te 804 İşçi" adlı oyununuzun öyküsünü kısaca anlatır mısınız?

• Oyunun öyküsü 1975 sonlarında Türkiye-Irak ham petrol boru hattında direnen 804 işçiyi anlatıyor. Bildiğiniz gibi bu boru hattını BOTAS çokuluslu Batı Alman kökenli Mannesmann şirketine ihale etti. Bu şirkette hattın taşaroluğunu başka bir yabancı firmaya, boru taşıma işini başka bir yabancı firmaya, kaynak işlerini başka bir yabancı firmaya ihale etti. Anlıyacağınız boru hattı boyunca birçok yabancı firma, binlerce yabancı işçi ve teknisyen ve bunların yanında da bu yabancı firmalarda çalışan Türk işçileri, mühendisleri, tercümanları. Yabancı işçilerle, yabancı teknisyenlerle Türk mühendislerle Türk işçi, teknisyen ve mühendisleri arasında astronomik bir ücret farklığı vardı. Bütün bunların yanında oradaki Türk işçileri çok kötü şartlar altında yaşıyorlardı. Çadırlarda yaşıyorlar, yemeklerini kendileri yapıyorlar, bütün bunlar yetmiyormuş gibi hortlanıp aşağılanıyorlardı. Fazla mesai-leri sayılmıyor, bir yığın anlamadıkları kesintilerle ücretleri yarıya indiriliyordu.

Yabancı işçi ve teknisyenler ise taşınabilir, içi kaloriferli, havalandırma cihazlı, buzdolaplı, içinde sıcak ve soğuk suyu olan evlerde yaşıyorlardı. Öğlenleri Türk işçileri ceplerinden çıkardıkları peynir ekmeıklarını yerlerken, onlar taşınır buzdolaplarından her türlü yiyeceklerini çıkararak biralarnı içe içe Türk işçilerinin karşısında keyf çatıyorlardı. Oysa hepsi aynı işi yapıyordu. Üstüne üstlük Türk işçileri daha çok çalışıyor, öğlen paydoslarında yabancı işçilerin iki katı az dinleniyorlardı. İşçiler örgüt-süzdüler.

1975'in başlarında bir yığın sarı sendika ve bir de DİSK'e bağlı BAYSEN-

"1975'TE 804 İŞÇİ" ADLI OYUNU ÜZERİNE ÖMER POLAT'LA BİR SÖYLEŞİ

İŞ sendikası boru hattında örgütlenme çalışmalarına girdiler. Mannesmann ve yerli işbirlikçileri BAYSEN-İŞ'in orada yetki alamaması için ne gerektirse yaptılar. Referandum sonucu işçiler BAYSEN-İŞ'i seçti. Bu sefer Mannesmann bir üst mahkemeye itirazda bulundu. Amacı oyalamaktı. Yakında noele geleceklerdi. İşçiler direnişe giderser büyük kârları olacaktı. Bir de işi zamanında yetiştiremeyecekti. Bu yüzden de Türk hükümetine geciken her gün için büyük paralar ödemek zorunda kalacaktı. Tek kurtuluş işveren için, direnişti. İşçiler direnişe giderser işi elinde olmayan sebeplerden ötürü teslim edemediğini söyleyecek ve böylece tazminat ödemekten kurtulacaktı. Bunun için de işçilerin direnişe gitmesi için elinden geleni yapıyordu. Sendikanın yetkilileriyle her görüşmede onları tahrik ediyordu.. Sonunda başarıldı da. 1975 Aralık ayının ortalarında 804 işçi direnişe gitti. Büyük bir hataydı bu.

804 işçi karda kışta, tipide yağmurda, aç, susuz, perişan tam üç ay direndi. Ne basın onların sesini duyurdu, ne sahip çıkan oldu. Bir kaç demokratik kuruluşun yardımı ise farenin denize işemesi gibi bir şeydi. Mannesmann bu üç aylık süre içinde 804 işçinin de işine son verdi. Ama işten atılanlar gitmediler direndiler. İtalyan işçilerinden, Alman işçilerinden destek ve yardım gördüler.

Yardımden yabancı işçiler firmaları tarafından hemen geri gönderildiler ülkelerine. Daha sonra bir partinin de yardımıyla köylerden adamlar toplatıldı işe alınmak için. Ama işçiler onlara karşı da direndiler, haklı mücadelelerini köylülere anlattılar ve başarılılar. Sonunda sendika yetkiyi aldı. Toplu iş sözleşmelerine oturdular. Ama Mannesmann işten atılan 804 işçiden ancak yirmisini yeniden aldı işe. Ve o soylu direniş de böylece başarısızlıkla son buldu. İşte oyunun öyküsü bu iskelet üzerine kuruldu.

• Bu, oyunun içinde işlenen konular. Fakat oyunun öyküsü değil. Biraz da öyküden bahseder misiniz?

• Oyunun öyküsü Battal'ın üzerine kuruldu. Battal Batı'dan. Kasabasında küçük bir gazocağı tamircisi. Kapitalizmin kolu Battal'a da ulaşmış. Bütan gaz, Ocak gaz, Milan gaz girmiş kasabaya. Gazocağı can çekişmekte Battal'la birlik. İşte böyle bir zamanda ham petrol boru hattı yetiştiriyor imdada. Battal boru hattında kaynakçı. Ama bilinçsiz, saf bir işçi. Ve baskı, zulüm, emeğin sömürsü karşısında Battal'ın değişimini, bilinçlenmesini, sınıfına sahip çıkmasını görüyoruz. Böylece öykü Battal'ın etrafında gelişiyor.

• Bir de Hasan var. Devrimci bir işçi. Aşamadığımız bir tip. Aynı zamanda da bilinç taşıyıcısı. Bu konuda ne dersiniz?

• Biz devrimci işçi denince bugüne kadar hep küçük burjuva ağzıyla konuşan, ikide bir Marx ve Lenin'den alıntılarla konuşan işçiyi anlıyorduk. Veya bize öyle anlatılmıştı. Bir de bunu istiyorduk. Küçük burjuva anlayışımıza bu uygun geliyordu. Hasan hayatı içinden kavrayan, bilimi hayata geçiren, günlük yaşa-

manın her anına uygulayan bir insan. Alıntısız konuşuyor. Yalın konuşuyor. Bu yüzden yadırgıyoruz. Bir de bilinç taşıyıcılığı var. İşçi sınıfına bilinç ille de dışardan taşınmaz. Kendi içinden de taşınır. Örneğin, şu anlamda: Sosyalist her işçi kendi sınıfı içinde bir bilinç taşıyıcılığı görevi yapar. Bu durum bir yerde küçük burjuvanın işine gelmez. Çünkü o kendini işçi sınıfının mücadelesinde pek önemli bir görevi olduğu, bu görevin yalnız ama yalnız kendisi tarafından yapılabileceğini söyler. Bilinç ta-

şiyıcılığı. Bu işi ondan başkası yapamaz. Bu yüzden de işçi sınıfının iktidar mücadelesinde kendisinin yerini olduğundan da büyük göstermek ister. İşte bilinçli bir işçi olarak Hasan'ın kendi sınıfına bilinç taşıyıcılığı, bu vazgeçilmez yerin gerçek içeriğinin ötesinde abartılmaması gerektiğini vurguluyor.

• Oyunda işçi sınıfının enternasyonal, işçi-köylü ittifakı da vurgulanıyor. Yabancı işçilerle, Türk işçilerinin oyundaki birliği gerçekleştirildi mi? Yoksa bu sizin bir özleminiz miydi?

• Özlemim değil. Bu oldu. Daha ziyade İtalyan işçileri bu birliği sağladılar. Bütün dünya işçilerinin birliğini İtalyanca sloganlarla ve direnişteki Türk işçilerine yaptıkları madî yardımlarla bunu açık bir biçimde gösterdiler. İşçi-köylü ittifakı ise köylülerin, işçilerin yerine işe alınmak istenmesiyle görüldü. Haftalarca Mannesmann'ın kapısı önünde bekleyen köylüler, işçilerin ikna etmesiyle köylü- rine döndüler. Ama hepsi mi? Hayır. Ama çoğu döndü.

• Oyunda, müzikle oyun, müzikle söz arasında çok iyi bir bağlantı var. Bu konuda ne dersiniz?

• Oyunun müziğini Timur Selçuk yaptı. Müziğin oyunla çok iyi uyumunu Timur Selçuk'un büyük bir yetenek olmasından ileri geliyor. Müziğin sözlerini de ben yazdığımdan oyun-müzik-müzik sözü arasındaki uyum çok iyi bir biçimde çıktı ortaya.

• Oyuncular açısından bir söyleyeceğiniz var mı?

• AST geniş ve yetenekli bir kadroya sahip. Bütün oyuncular düşündüğümünden de başarılı. Hepsinin ellerine, ağızlarına sağlık.

YÜRÜYÜŞÜN NOTU

DEMİRTAŞ CEYHUN'UN "YAĞMUR SICAĞI" ADLI ROMANI ÜZERİNE MESUT ODMAN VE YALÇIN KÜÇÜK'ÜN DERGİMİZDE YAYINLANAN ELEŞTİRİ YAZILARINA CEYHUN'UN VERDİĞİ YANITI GELECEK HAFTA OKURLARIMIZA SUNACAĞIZ.

DEMOKRATİK İŞLEYİŞ, YÜKSEK DİSİPLİN

NEŞET KOCABİYİKOĞLU

Türkiye İşçi Partisi Birinci Büyük Kongresi üç gün sürdü. Geride bırakılan dönemin değerlendirildiği ve ileriyi yönelik hedeflerin saptandığı, kararların alındığı üç gün boyunca Kongre, açılış-kapanışa kadar büyük bir dinleyici kitlesi tarafından izlendi. Canlı, sıcak ve dikkatli bir kitle tarafından.

Çalışma Raporu üzerinde delegelerce görüş belirtmesine hemen birinci gün başlandı. Aynı madde, ikinci gün de gündemde idi. Gündemin bu maddesinde 19 delege söz aldı. Çalışma Raporunun kapsamı yerel örneklerle zenginleştirilmeye çalışıldı. Bazı genel değerlendirmeler yapıldı, bazı sorunlar daha yakın plandan ele alındı. Önümüzdeki dönem partiyi bekleyen görevler hakkında görüş belirtildi.

Birçok delege, CHP'nin niteliği üzerinde durdu. Bu konuda konuşan tüm delegeler, CHP'nin ikili niteliği üzerinde birleştiler. CHP'nin bir yanıyla büyük burjuvaziye güven vermeye yönelik politikası, diğer yanıyla da onu diğer burjuva partilerinden ayıran özellikleri, Çalışma Raporunda ve Genel Başkan Behice Boran'ın konuşmasında ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştı. Delegelerin konuşmaları, bu değerlendirmelerin hareket ederek, bazı sorunları vurgulamaya yönelik oldu.

DELEGELER KOLLEKTİF BİLİNCİ YAŞANMAYIYOR

Ankara delegelerinden Reşat Kadayıncılar, konuşmasında sosyalistlerin seçimleri nasıl değerlendirdiklerini dile getirdi. Bir noktayı vurgulayarak, TİP'in, 1975 seçimlerinde "CHP'ye Evet değil, MC'ye hayır" dediğini hatırlattı.

Türkiye İşçi Partisi'nin kurucularından Nejat Yazıcıoğlu da "burjuvaziye karşı geçiren, ama sosyalistlere karşı katı" olarak nitelendirdiği CHP'nin, örgütlenme özgürlüğüne nasıl ve ne açıdan

yaklaşığına açıklık kazandırması gerektiğini belirtti.

TİP'in Türkiye'nin siyasal yaşamındaki konumuna değinen Ankara delegesi Yalçın Küçük, partilerin "büyük"liğünün nitel olarak değerlendirilmesi gerektiğini, bu açıdan TİP'in "doğarken büyük bir parti olarak doğduğunu" belirtti.

Birinci Büyük Kongre'de DİSK üzerinde duruldu. DİSK'i ilkeleri üzerinde şimdiye değin yükseltmeye çalışan ve bugün de bunun mücadelesini vermekte olan tüm Türkiye İşçi Partileri gibi, Büyük Kongre delegeleri de, çeşitli örneklerle DİSK üst yönetiminin izlemekte olduğu politikayı eleştirdiler.

Manisa İl Başkanı Hasan Öldes, Manisa bölgesinden örnekler vererek, DİSK içinde sosyalist oldukları için sendikacılık yapan TİP'lilere, sendikacılığı meslek edineler tarafından nasıl karşı çıktığını dile getirdi. DİSK'in ilkelerinden nasıl sapıtıldığına ilişkin örnekler Samsun'dan, Kayseri'den, Antalya'dan, İstanbul'dan ve Bursa'dan gelen delegelerce de çoğaltıldı.

Yıllardır Maden-İş içinde mücadele vermiş bir delege, Zonguldak delegesi Osman Aslanbay, DİSK üst yönetiminin niteliğinin bu gün çok daha belirginleşmiş olmasına rağmen, sosyalistler için ötedenberi açık olduğunu hatırlattı.

Adana delegesi Peyami Arırcık, parti dışı sol tarafından adeta açık arttırmaya çıkarılmış olan doğu sorununa değindi.

lık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin önünde bir engel (0 da bir süre için) olabileceğini, Türkiye İşçi Partisinin hiçbir zaman ilkelerinden taviz vermediğini ve vermeyeceğini belirtti. İstanbul delegesi Orhan Silier'in değinmiş olduğu gibi, Parti, kurulduğundan bu yana. Parti içinde derebeyliğine yer verneyen, önce partili olmayı savunan bir çizgiyi izlemişti ve izleyecekti.

"Eski Yol Arkadaşlarımız" iyi tanıyan bazı delegeler onların bazı niteliklerine değinmek zorunda kaldılar. Örne-

yönetimi sağa kayıyordu, ancak DİSK tabanı da hızla sola kayıyordu. Genel Sekreterin üzerinde durduğu bir başka konu da DİSK'in, DİSK olmaktan tüm çıkması durumunda ortaya çıkan boşluğun işçi sınıfının mücadelesinin sağlığı, sağlam özü tarafından doldurulmasına ilişkindi. Parti düşmanı unsurlara karşı durum olarak ele alınması gerektiğini hatırlattı Sargın...

Merkez Yönetim Kurulu adına eleştirilere cevap veren Nihat Sargın, tarım iş-

ğın Peyami Arırcık onların geçmişte de "iyi" birer yol arkadaşı olmadıklarını, pasifistiklerine gerekçe hazırlamakta usta olduklarını söyledi. Bir başka delege de şöyle dedi: "Mahkemede başeğmenler, kuruluştaki burjuvaziye baş eğmediler"

Parti içi işleyişe, önümüzdeki dönem çalışmalarına ilişkin olarak da birçok görüş dile getirildi. Örneğin gençlik içindeki çalışmalara ağırlık verilmesi, tarım işçilerinin örgütlenmesi için yeni yöntemler geliştirilmesi birçok delege tarafından üzerinde durulan konulardandı. Öte yandan, Parti içi eğitim, yeni yayınlar vb. konularda da öneriler yapıldı.

DEMOKRASİ MÜCADELESİ, DİSK VE TİP

Delegelerin görüş ve önerilerine ilişkin olarak Merkez Yönetim Kurulunun görüşleri Genel Sekreter Nihat Sargın tarafından dile getirildi. TİP Genel Sekreteri, delegelerce vurgulanmış olan bazı konulara değindi. Bunlardan birisi CHP'nin demokrasi mücadelesi içinde değerlendirilmesine ilişkindi. Nihat Sargın'ın belirttiği gibi, Türkiye İşçi Partisi, CHP'nin ikili durumunu göz önünde tutarak, bir yandan CHP'yi demokratik çizgiye tutma mücadelesine verecek, diğer yandan da demokratikleşme için CHP ile güçbirliğini savunacaktır.

Nihat Sargın delegelerce DİSK üst yönetimine ilişkin olarak yapılan değerlendirmelerin, Parti'nin politikasını doğruladığını belirtti. Ancak bir gerçek gözden kaçırılmamalıydı: Evet, DİSK üst

çilerinin, yoksul köylülerin, ekonomik haklarını elde etmek için örgütlenmemiş olduklarını, belirtti. Tarım işçilerinin, yoksul köylülerin ekonomik-demokratik hakları için örgütlenmelerine yerel örgütlerin yardımcı olmaları gereğini dikkati çekti. Gençliğin, ters akımlar dışında demokratik kitle örgütlenmesinin de önümüzdeki dönemde TİP'in önemli gündem maddelerinden biri olacağını vurguladı.

PARTİ KAVRAMI SONU TLANDI

Birinci Büyük Kongre Nihat Sargın'ın belirttiği gibi, Türkiye İşçi Partisi'nin eriştiği bilinç düzeyinin bir ifadesi ve Partinin nasıl bir bütün olduğunun açık bir göstergesiydi. Birinci Büyük Kongre bu niteliklerinin yanısıra bir başka noktaya da gözler önüne sermişti. Genel Başkan Behice Boran'ın kapanış konuşmasında dile geldi bu gerçek: Birinci Kongre Partinin demokratik merkezîyeti içi işleyişinin büyük bir açıklıkla sergilediği bir kurul toplantısı olmuştu. Tüm delegelerce, en demokratik bir biçimde görüşler dile getirilmişti. Bunun yanısıra Kongre boyunca tüm partililer gönülden ve bilinçli bir disiplin örneği vermişlerdi.

Birinci Büyük Kongre, yapılan tartışmalarla, dile getirilen görüşlerle, alınan kararlarla ve düzenleniş biçimiyle bir yandan ulaştıran yüksek siyasal bilinç düzeyinin, diğer yandan da canlı bir organizma, bir bütün olan Türkiye İşçi Partisinin sağlam dokusunu, işleyişinin somut bir göstergesi oldu.